

Teemakohtainen pedagogiikka päiväkoti Touhula Saukonmäessä

Elina Hänninen

OPINNÄYTETYÖ

Kesäkuu 2020

Sosionomi AMK

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomi AMK

HÄNNINEN, ELINA:

Teemakohtainen pedagogiikka päiväkotitouhula Saukonmäessä

Opinnäytetyö 63 sivua, joista liitteitä 5 sivua
Kesäkuu 2020

Tutkimuksen aihe syntyi Touhula päiväkotien tarpeesta tuoda esille päiväkotikohtaisia teemoja. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa ja selittää, miten teemakohtainen pedagogiikka saadaan näkyväksi päiväkotitouhula Saukonmäen toiminnassa. Tavoitteena oli tuoda esille päiväkodin teemakohtaista pedagogiikkaa ja keinoja, joilla se on pyritty tekemään näkyväksi päiväkodin toiminnassa. Haluttiin myös tietää millaista, osaamista teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä. Tutkimuksessa kartoitettiin varhaiskasvatuksen henkilöstön käsitystä huoltajien osuudesta teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tutkimus toteutettiin sähköpostikyselynä Touhula Saukonmäen varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka näkyy erilaisina liikunnallisina toimintoina, joita tehdään osana päivän askareita. Se näkyy myös ohjattuna toimintana, joka on valmiiksi suunniteltu. Päivittäiset teemakohtaiset toiminnot on saatu näkyväksi huoltajille pedagogisen dokumentoinnin sekä yhteisten keskustelujen kautta, joita voidaan käydä eri viestintäkanavissa. Huoltajat pääsevät mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin vastaamalla kyselyihin, osallistumalla vanhempainiltoihin ja varhaiskasvatussuunnitelma-keskusteluihin, esittämällä toiveita sekä antamalla palautetta toiminnasta. Varhaiskasvatuksen henkilöstöltä teemakohtainen pedagogiikka edellyttää kasvatus-, opetus- ja hyvinvointiosaamista sekä lapsen kehitystä ja oppimista koskevaa osaamista. Olennaista on myös psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön rakentaminen kannustavaksi ja motivoivaksi. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kaipasi lisää teemakohtaiseen pedagogiikkaan liittyvää koulutusta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että teemakohtainen pedagogiikka saadaan näkyväksi rakentamalla oppimisympäristöt tarkoituksenmukaisiksi. Olennaista on varhaiskasvatuksen henkilöstön osaaminen ja asenne. Teemakohtaisen pedagogiikan näkyvyys edellyttää suunnittelua ja suunnitelmien toimeenpanemista unohtamatta myöskään arviointia. Toiminnan näkyvyyden kannalta on huomioitava lasten ja huoltajien osallisuus ja toimiva viestintä. Haasteena teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisessa Touhula Saukonmäessä on varhaiskasvatuksen henkilöstön motivointi. Motivaatiota voitaisiin kasvattaa lisäkoulutuksella.

Asiasanat: teemakohtainen pedagogiikka, varhaiskasvatus, laaja-alainen osaaminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

HÄNNINEN, ELINA:

Thematic Pedagogy at the Touhula Saukonmäki Day Care Centre

Bachelor's thesis 63 pages, appendices 5 pages
June 2020

The basic idea of this study was to introduce thematic pedagogy at Touhula's day-care centres. The purpose of this study was to explore and explain the visibility of thematic pedagogy in Touhula Saukonmäki. The aim was to share the knowledge of making thematic pedagogy visible.

The data were collected by means of the question survey. It was sent to the staff at the early education and care centre of Touhula Saukonmäki. The data were analysed through qualitative content analysis.

Most of the respondents agreed that the thematic pedagogy of Touhula Saukonmäki i.e. physical activities are a part of daily activities. They are also planned and guided. Parents are told about the thematic pedagogy through conversations in various channels of communication. Parents can also see it through pedagogical documentation, like pictures on the wall.

Overall, the study suggests that the thematic pedagogy is made visible through functional learning environments. Relevant issues are also competence and attitude of the staff for early education and care. It is imperative that parents and children take part in planning, activities and evaluation. Communication between the staff and parents must be functional. The motivation of the staff is the main challenge in making thematic pedagogy visible. Motivation could be increased with education.

Key words: thematic pedagogy, early childhood education, transversal competence

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1	Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimusympäristö	7
2.2	Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	8
2.3	Touhula päiväkotien varhaiskasvatuksen periaatteet, teemakohtainen pedagogiikka ja arvot	9
3	VARHAISKASVATUS LAPSEN KASVUN, KEHITYKSEN, OPPIMISEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ	12
3.1	Varhaiskasvatus	12
3.1.1	Varhaiskasvatuksen henkilöstön pedagoginen osaaminen	13
3.1.2	Toiminnalliset ja pedagogiset painotukset varhaiskasvatuspalveluissa	13
3.2	Pedagogisen toiminnan viitekehys	14
3.2.1	Oppimisen alueet	15
3.2.2	Laaja-alaisen osaamisen alueet	17
3.2.3	Oppimisympäristöt	21
3.2.4	Osallisuus ja yhteistyö	22
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	24
4.1	Avoimien ovien markkinointitapahtuma Touhula Saukonmäessä	24
4.2	Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä	25
4.3	Kysely	27
4.4	Tutkimuksen kohderyhmät ja taustatiedot	28
4.5	Aineiston analyysi	29
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	32
5.1	Teemakohtainen pedagogiikka Touhula Saukonmäen oppimisympäristöissä	32
5.2	Henkilökunnalta vaadittava teemakohtainen pedagoginen osaaminen	33
5.3	Teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelu ja toteuttaminen	36
5.4	Huoltajien ja lasten osallisuus	38
6	TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
6.1	Tulosten yhteenveto	41
6.2	Johtopäätökset	45
7	POHDINTA	50
7.1	Luotettavuus ja eettisyys	50
7.2	Opinnäytetyöprosessin pohdintaa	52
	LÄHTEET	56

LIITTEET	59
Liite 1. Saateviesti ja kysely Touhula Saukonmäen kasvattajille	59
1(5)59	

1 JOHDANTO

Yksityisten päiväkotien määrä on kasvanut huikeasti viime vuosina, sillä kysyntä on kova. Yksityisten päiväkotien keino erottautua muista päiväkodeista on erilaiset teemat ja painotukset. Monet päiväkodit ovat ottaneet teemakseen liikunnan, mutta tarjolla on myös esimerkiksi luonto-, taide-, musiikki- ja tiedepäiväkoteja. (Mitjonen 2017.) Väitöskirjatutkija Ville Ruutiainen (2017) epäilee, että myös tarjonta on saattanut luoda kysyntää. Hän on sitä mieltä, että päiväkotien eri painotusalueita osataan tänä päivänä kysyä paremmin, kun erilaisia vaihtoehtoja on tullut tarjolle.

Varhaiskasvatus ry:n puheenjohtaja Elina Fonsénin (2016) mukaan teemapäiväkotien kasvu johtuu halusta erottautua jollakin, mitä voi hyödyntää markkinoinnissa. Fonsén näkee teemapäiväkotien kasvatuksellisen vaikutuksen hyvänä. ”Yleensäkin kun pedagogiikkaa mietitään kokonaisuutena, on kauhean hyvä, että on jotain painopistealueita. Se on parempi kuin se, että kunhan mennään päivästä päivään. En näe, että painotusten vuoksi jotain tärkeää jäisi tekemättä”, Fonsén sanoo. (Fonsén 2016.)

Pedagogisten painotusalueiden myötä selkiytyy myös päiväkotiyksikön arvopohja. Näkyväksi tulee se, millaista kasvatus-, opetus-, lapsi- ja ihmisenäkemyksiä päiväkodissa toteutetaan. Pedagogiikka on silloin johdettua, kun siitä keskustellaan ja yhdessä mietitään, miten se näkyy arjessa. (Fonsén 2016.)

Teemat ja painotusalueet nousevat varhaiskasvatussuunnitelmasta, joka määrittää varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja toiminnan arviointia. Mutta näkyvätkö painotukset ja teemat päiväkotien jokapäiväisessä arjessa, kuten päiväkodit lupaavat? Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa ja selittää miten saadaan näkyväksi päiväkoti Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka joka päiväisessä toiminnassa. Tutkimus selvittää sitä, millaisia keinoja Touhula Saukonmäessä on otettu käyttöön, jotta päiväkotikohtainen teema tulee esille päiväkodin arjessa.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimusympäristö

Tutkimuksen aihe syntyi Touhula päiväkotien tarpeesta tuoda vahvemmin esille päiväkotikohtaisia teemoja. Tampereen seudulla, jossa tämä tutkimus toteutettiin, on teemakohtaisena painotuksena eri Touhula -päiväkodeissa kieli, taide, liikunta, tiede ja seikkailu. Päiväkodeissa pidettävissä markkinointitapahtumissa eli niin sanotuissa avoimissa ovissa esitellään päiväkotien toimintaa ja erityisesti teeman esiintuominen näissä kaipasi yhteistä linjausta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli koota yhteen hyvät käytännöt, jolla avoimia ovia järjestetään ja kunkin päiväkodin teemaa tuodaan esille Touhula päiväkodeissa. Tutkimusmatkalla tuli kuitenkin yllätyksiä vastaan ja tutkimus typestyi koskemaan Touhula Saukonmäen teemakohtaista pedagogiikkaa.

Päiväkotikohtaiset teemat nousevat valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista ja siellä esitellyistä laaja-alaisen oppimisen alueista. Valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien pohjalta luodaan paikkakuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018.) Osa Touhula päiväkodeista on palvelusetelipäiväkoteja ja kunnat ostavat heiltä palveluja. Touhula päiväkodeissa noudatetaan paikkakuntakohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia. Jokaisessa päiväkodissa on käytössä Touhula Rythmi, eli yhteinen pedagoginen vuosisuunnitelma, joka rytmittää päiväkodin toimintakautta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on esitelty viisi eri oppimisen osa-aluetta, joilla jokaisen varhaiskasvatuksessa olevan lapsen tulisi saada kokemuksia ja elämyksiä. Nämä viisi oppimisen aluetta ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 40.) Touhulan päiväkotikohtaiset teemat nousevat niistä oppimisen osa-alueista, joita toiminnassa on erityisesti haluttu painottaa.

Teemojen esiintuominen päivittäisessä toiminnassa vaatii päiväkodin henkilökunnalta perehtyneisyyttä, sitoutumista ja asennoitumista teeman mukaisiin toimintoihin. Vanhemmilta on tullut joskus palautetta, että teeman mukainen toiminta, kuten esimerkiksi liikunta ei näy riittävästi lasten päivässä. Vanhemmilla saattaa olla tietynlainen käsitys siitä, mitä he liikuntapäiväkodin toiminnalta odottavat eikä se kohtaa päiväkodin arjen kanssa. Mikä on liikuntaa varhaiskasvatusikäisen lapsen päivässä? Onko se iloista juoksentelua leikin tiimellyksessä vai tuleeko sen olla tehokasta lajikokeilua ja hikipäässä tekemistä? Tämän vuoksi olisi tärkeää saada vanhemmat tietoisiksi siitä, mitä päiväkodeissa päivän aikana tehdään. Tämä edellyttää monipuolista, avointa ja tehokasta tiedon kulkua sekä vanhempien ja lasten mukaanottoa toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Henkilökunnan tulisi yhdessä pohtia keinoja teemojen näkyvyyden lisäämiseen. Tutkimukseni on kysely päiväkodin henkilökunnalle päiväkodin teemakohtaisen pedagogiikan näkyvyydestä. Tavoitteena on löytää yhteisiä hyviä keinoja teemojen näkyväksi tekemiseen.

2.2 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa ja selittää, miten päiväkotitouhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka saadaan näkyväksi päiväkodin joka päivässä toiminnassa. Tavoitteena on tuoda esille päiväkodin teemakohtaista pedagogiikkaa ja sitä, miten se näkyy päiväkodin toiminnassa.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten päiväkodin teemakohtainen pedagogiikka näkyy toiminnassa?
2. Millaista osaamista teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä?
3. Miten on mahdollistettu huoltajien osallisuus teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa?

Tutkimuskysymyksellä numero yksi tarkoitetaan teemakohtaisen pedagogisen toiminnan näkyvyyttä päiväkodin arjessa eli niitä konkreettisia asioita ja toimia,

joiden kautta pedagogiikka näyttäytyy ulospäin. Teemakohtainen pedagogiikka edellyttää kasvattajilta perehtymistä teemaan. Kysymyksellä numero kaksi tarkoitetaan niitä taitoja, tietoja ja asenteita, joita teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen edellyttää. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma korostaa lapsen ja huoltajien osallisuutta pedagogiikan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Tutkimuskysymys kolme pyrkii löytämään vastauksia vanhempien osallisuuteen teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

2.3 Touhula päiväkotien varhaiskasvatuksen periaatteet, teemakohtainen pedagogiikka ja arvot

Opinnäytetyöni toteutettiin päiväkoti Touhula Saukonmäessä Tampereella. Touhula päiväkodit on yksityinen päiväkotiketju, joka tarjoaa lapsille varhaiskasvatusta ja esiopetusta turvallisessa ja oppimaan innostavassa ympäristössä (Touhula Päiväkodit 2020). Touhula päiväkotien arvomaailma korostaa onnellista lapsuutta, jossa kasvattajalla on suuri rooli. Touhulassa kasvattajat ovat tukemassa lapsen oppimista, kasvua ja hyvinvointia. Työn keskiössä on lapsen etu. Tavoitteiden toteutumista ohjaa kannustava, avoin ja kehittävä toimintakulttuuri. (Arvot 2018.)

Touhulan yhteisiä arvoja ovat hyvinvointi, avoimuus, vastuullisuus ja oppimisen ilo. Onnellisen lapsuuden ja hyvän työyhteisön keskiössä ovat lapsen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Jokaisella on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun. Avoimuus tarkoittaa Touhulassa sitä, että asioista puhutaan suoraan ja reilusti ja vuorovaikutus on myönteistä ja rakentavaa. Vastuullisuus on Touhulassa sitoutumista sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävään kehitykseen ja vastuullisuuteen. Näin luodaan sekä nykyisille että tuleville sukupolville mahdollisuudet hyvään elämään. Oppimisen ilo syntyy paitsi isoista oivalluksista, myös arjen pienistä hetkistä. Oppimista tapahtuu kysellen ja kokeillen ja se näkyy kiitoksina ja kannustuksina. Arvot saatetaan näkyviksi Touhulan asiakaslupausten kautta, jotka ovat

- Liikumme vähintään kaksi tuntia päivässä
- Kokoonnumme kuukausittain vanhempainkahveille
- Retkeilemme vastuullisesti viikoittain

- Tutustumme kirjallisuuteen päivittäin. (Arvot 2018.)

Varhaiskasvatuksen periaatteita Touhulassa ovat kokopäiväpedagogiikka ja pienryhmätoiminta. Tämä näkyy siinä, että koko päiväkotipäivä hyödynnetään oppimiseen ja kasvatukseen. Varhaiskasvatus tapahtuu pienryhmissä. Touhulassa panostetaan kohtaamiseen, vuorovaikutukseen ja yhteishenkeen. (Varhaiskasvatuksen perusta 2018.) Touhulassa on käytössä Touhula Rytm, joka on pedagoginen vuosisuunnitelma, joka rytmittää toimintavuotta. Rytm perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Siinä on huomioitu kaikki oppimisen alueet sekä näkemys laaja-alaisesta osaamisesta. Rytmissä toimintavuosi on jaettu neljään kolmen kuukauden mittaiseen jaksoon, joissa jokaisessa on oma tavoitteensa. (Touhula Rytm 2019.)

Arvot näkyvät vahvana Touhula päiväkotien jokapäiväisessä arjessa teemakohtaisen pedagogiikan kautta. Teemojen kautta on tarkoituksena luoda uusia mahdollisuuksia lapsen itseilmaisuun ja itseymmärrykseen ja tätä kautta luoda lapselle kokemuksia onnellisesta lapsuudesta. Touhula päiväkodeilla on kuusi erilaista teemaa: liikunta, kieli, taide, seikkailu, tiede ja luonto. Ne sijoittuvat pääpiirteissään kukin yhdelle varhaiskasvatussuunnitelman perusteista nousevalle oppimisen alueelle, jotka ovat kasvan, liikun ja kehityn, kielten rikas maailma, ilmaisen monet muodot, minä ja meidän yhteisömme sekä tutkin ja toimin ympäristössäni. (Teemat 2018.)

Tutkimuksen yhteistyöpäiväkoti Touhula Saukonmäki on liikuntapainotteinen päiväkot. Touhulan liikuntapäiväkodeissa päivä täyttyy liikkumisesta. Lapsia innostetaan liikkumaan monipuolisesti ja luovasti koko päivän ajan. Liikunta näkyy kaikilla oppimisen alueilla ja lasten kanssa keskustellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvistä asioista. Liikunnan kautta mahdollistuvat itseilmaisuus, rajojen kokeilu ja onnistumisen kokemukset. Luontaiseen liikkumiseen varataan liikuntapäiväkodeissa aikaa ja tilaa. Perheille on luvattu, että liikunnan ilo on päiväkodissa läsnä päivittäin. Tavoitteena on, että liikuntapäiväkodeissa kasvaa lapsia, joilla on hyvä suhde liikkumiseen ja itsestä huolehtimiseen jo nuorena. (Teemat 2018.)

Touhula Rytmien mukaan Touhulassa liikutaan päivittäin monipuolisesti sekä sisätiloissa että ulkona vähintään kaksi tuntia. Päivittäin harjoitellaan liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja sekä pysähtymistä ja rentoutumista. Päivittäinen liikkuminen muodostuu sekä oma-aloitteisesta liikkumisesta että ohjatusta liikunnasta. Liikuntavälineet ovat lasten saatavilla ja aikuiset kannustavat lapsia liikkumaan pitkin päivää. Itsesäätelytaitoja harjoitellaan lasten kanssa säätelemällä esimerkiksi aktiivisuustasoa päivän ja toiminnan aikana. Isommilla lapsilla voi olla käytössään myös päivittäistä aktiivisuutta mittaava Reima Go-aktiivisuusmittari. (Touhula Rytmien 2019.)

3 VARHAISKASVATUS LAPSEN KASVUN, KEHITYKSEN, OPPIMISEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ

3.1 Varhaiskasvatus

”Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia”. Varhaiskasvatuksen järjestäminen tapahtuu päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai avoimena varhaiskasvatustoimintana kuten esimerkiksi kerho- ja leikkitoimintana. Varhaiskasvatukseen on oikeutettu jokainen alle kouluikäinen lapsi. Lapsen huoltajat päättävät siitä, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen vai ei. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden taustalla on varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on varhaiskasvatuksen järjestämisen, toteuttamisen ja kehittämisen tukeminen ja ohjaaminen sekä laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumisen edistäminen koko maassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 8.) Perusteet tulevat näkyväksi paikallisella tasolla tehdyissä varhaiskasvatussuunnitelmissa sekä toiminnan arvioinnin kautta, josta määrätään varhaiskasvatusta koskevalla asetuksella. (Helenius & Lummelahti 2018, 12.)

3.1.1 Varhaiskasvatuksen henkilöstön pedagoginen osaaminen

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan pedagogiikka on ammatillisesti johdettua, ammattihenkilöstön toteuttamaa, tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jolla pyritään tukemaan lasten hyvinvointia ja oppimista. Pedagogiikka perustuu arvoihin ja tietoon. Pedagogiikan toteutuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta ja henkilöstön yhteistä ymmärrystä niistä keinoista, joilla lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 22.)

Pedagogiikkaa ei voi toteuttaa kuka tahansa, sillä se edellyttää pedagogista osaamista. Pedagogisen osaamisen edellytyksenä on ammatillinen pätevyys, jonka voi saavuttaa koulutuksen kautta. Koulutus perustuu tutkittuun tietoon varhaiskasvatuksesta ja ylipäättään kasvatuksesta. Ammatillisuus syntyy, kun henkilö pohtii tutkittuun tietoon pohjautuen sitä, miten ja miksi työtä tehdään. Varhaiskasvatuksellinen tieto kehittyy ja lisääntyy kaiken aikaa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee sekä sitoutua kehittämään työtään jatkuvasti, että soveltamaan uutta tietoa käytäntöön. (Ahonen & Roos 2019, 13-14.)

Laadukkaan pedagogiikan taustalla on työtiimin yhteinen käsitys siitä, kuinka varhaiskasvatustyötä toteutetaan omassa lapsiryhmässä. Pedagogista työtä ryhmässä tekee jokainen kasvattaja ja pedagogiikan toteuttaminen ja laatu on täten jokaisen kasvattajan vastuulla. Keskustelut toiminnan arvoperustasta ja pedagogisesta toiminnasta auttavat yhteisen näkemyksen luomisessa. (Ahonen 2018, 39.) Arvot määrittävät vahvasti toiminnan sisältöä ja henkilökunnalta vaadittavaa osaamista.

3.1.2 Toiminnalliset ja pedagogiset painotukset varhaiskasvatuspalveluissa

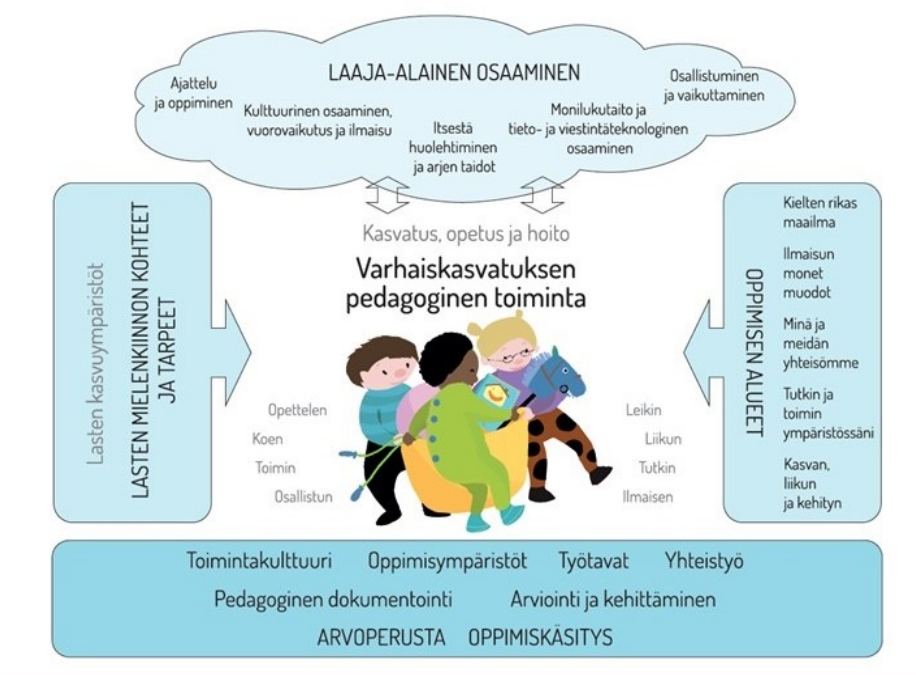
Varhaiskasvatuksessa toiminnallisilla painotuksilla tarkoitetaan tietyn toiminnallisen suuntauksen, kuten liikunta tai musiikki, painottamista toiminnassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti kunnissa selvityksen yksityisistä varhaiskasvatuspä-

veluista vuonna 2015. Selvityksen mukaan yleisin toiminnallinen painotus oli liikunta. Toiseksi yleisin toiminnallinen painotus yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa oli ympäristö- ja luontokasvatus. (Riitakorpi, Alila & Kahiluoto 2015, 54.)

Pedagogisilla painotuksilla varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan tiettyyn pedagogiseen suuntaukseen perehtymistä ja toteuttamista pedagogisessa toiminnassa. Pedagogisia painotuksia ovat muun muassa Steiner, Montessori, Freinet ja Reggio Emilia -pedagogiikka. Yleisimpiä yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa tarjottavista painotuksista ovat Steiner ja Montessori -pedagogiikka. (Riitakorpi, Alila & Kahiluoto 2015, 50.)

3.2 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys rakentuu alla olevan kuvion 1 (Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta 2020) mukaan. Oppimisen alueet kuvaa varhaiskasvatuksen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Oppimisen alueisiin vahvasti yhteydessä oleva laaja-alainen osaaminen koostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Laaja-alainen osaaminen on myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja ja toimia kussakin hetkessä sen edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa on otettava huomioon myös lasten kasvuympäristöt. Niiden tulee tukea lasten mielenkiinnon kohteita ja tarpeita. Kaiken toiminnan taustalla vaikuttaa työyhteisön yhdessä pohtima toiminnan arvoperusta ja oppimiskäsitys. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.)

KUVIO 1. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta (Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta 2020)

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta tapahtuu leikin, liikunnan, tutkimisen sekä itsensä ilmaisun myötä. Kun lapselle tarjotaan mahdollisuuksia opetella, kokea uutta, toimia ja osallistua näillä oppimisen ja laaja-alaisen osaamisen alueilla unohtamatta hänen omia mielenkiinnon kohteitaan ja tarpeitaan, toteutuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvattu pedagoginen toiminta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.)

3.2.1 Oppimisen alueet

Varhaiskasvatuksen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä kuvaa oppimisen osa-alueet. Ne myös helpottavat henkilöstöä toiminnan suunnittelussa ja toteutamisessa yhdessä lasten kanssa. Lapsilla tulee olla oikeus saada monipuolisia kokemuksia oppimisen eri osa-alueilla. Viisi eri oppimisen osa-alueita ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Aihealueet liittyvät toisiinsa ja niiden aihepiirejä käsitellään toiminnassa yhdessä huomioiden lasten mielenkiinnon kohteet ja osaaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 40.) Jokaiseen

oppimisen osa-alueeseen sisältyy tavoite, jota kohti varhaiskasvatuksen toiminnassa pyritään. Tavoitteet asetetaan varhaiskasvatuksen toiminnalle, pedagogisille järjestelyille sekä oppimisympäristöille, ei lapselle. (Lastentarhanopettajaliitto 2017, 13.)

Oppimisen alueista kielten rikas maailma pyrkii vahvistamaan lasten kielellisten valmiuksien, taitojen ja kielellisten identiteettien kehittymistä. Varhaiskasvatuksen keinoin pyritään vahvistamaan ja herättämään lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin. Yhteydessä kielelliseen kehitykseen ovat myös monilukutaito ja vuorovaikutustaidot. Lasten osallisuus, aktiivisuus ja vaikuttamisen keinot paranevat kielellisten taitojen kohentuessa. Lapsen kielen kehityksen keskeisiä osa-alueita ovat vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavarasto sekä kielitietoisuus. Kielelliset identiteetit kehittyvät, kun lasta tuetaan ja ohjataan näillä kielen kehityksen osa-alueilla. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 40-41.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on kehittää lapsen ilmaisutaitoa ja tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Ilmaisun monet muodot -oppimisen alueeseen kuuluu taiteisiin tutustuminen, tutkiminen ja sen tulkinta. Nämä kehittävät ajattelua. Eettinen ajattelu puolestaan mahdollistuu, kun lapsi pystyy kuvittelemaan ja luomaan mielikuvia. Tutustumalla kulttuuriperintöön ja taiteisiin lapsi edistää monilukutaidon, osallistumisen ja vaikuttamisen osaamistaan. Lapsi oppii myös arvostamaan kulttuuriperintöään ja taidetta. Ilmaisun monet muodot tulevat esille ainakin musiikillisessa ilmaisussa, sanallisessa ilmaisussa, kuvallisessa ilmaisussa, käden töissä, liikunnallisessa ilmaisussa ja näyttelemisessä. (Helenius & Lummelahhti 2018, 101.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on minä ja meidän yhteisömme -oppimisen alueella kehittää niitä valmiuksia, jotka auttavat lasta ymmärtämään lähiyhteisön monimuotoisuutta sekä ohjaavat häntä toimimaan siinä. Näitä valmiuksia voidaan tarkastella eettisen ajattelun, katsomusten, lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden sekä median näkökulmista. Toiminnassa voidaan käyttää monipuolisesti eri taiteen keinoja, leikkiä, vierailuja ja vierailijoita sekä erilaisia

lähiympäristön tapahtumia. Oppimisen alueena minä ja meidän yhteisömme tukee laaja-alaista osaamista, joka näkyy kulttuurisessa oppimisessa, vuorovaikutuksessa, ilmaisussa, ajattelussa ja oppimisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 44.)

Oppimisen alueella tutkin ja toimin ympäristössäni tavoitteena on antaa lapselle valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäröivää maailmaa. Tämä tapahtuu ohjaamalla lasta toimimaan luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. Varhaiskasvatuksen pyrkimyksenä on kehittää lapsen ajattelua lisäämällä kiinnostusta matematiikkaa kohtaan. Tähän osa-alueeseen sisältyy myös ympäristö- ja teknologiakasvatus. Syy- ja seuraussuhteita, ajattelua ja oppimista kehitetään lasten omien kokemusten, havaintojen ja elämysten kautta erilaisissa oppimisympäristöissä. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 46.)

Kasvan, liikun ja kehityn- osa-alueen tavoitteet painottuvat liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä vanhempien kanssa ohjata lapsia omaksumaan terveellinen elämäntapa. Varhaiskasvatus houkuttelee lapsia liikkumaan ja nauttimaan liikkumisesta mahdollisimman monipuolisesti. Lapsille mahdollistetaan omaehtoinen liikkuminen niin sisällä kuin ulkona. Liikuntakasvatuksen tulee olla säännöllistä, lapsilähtöistä, tavoitteellista ja monipuolista. Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokailutottumuksia. Terveyttä ja turvallisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa päivittäisissä arjen tilanteissa sekä kehitetään heidän valmiuksiaan pitää huolta omasta terveydestään ja hygieniastaan. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 48.)

3.2.2 Laaja-alaisen osaamisen alueet

Nykymaailma edellyttää laaja-alaista osaamista, jolle luodaan pohjaa jo varhaiskasvatuksessa. Laaja-alainen osaaminen koostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaamista on myös kyky käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten lapsi tietojaan ja taitojaan käyttää, vaikuttaa lapsen omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto

toimia. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edesauttaa lapsen kehitystä yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Laadukas pedagoginen toiminta auttaa vahvistamaan lapsen laaja-alaista osaamista. Oppimisen alueiden tehtävänä on edistää laaja-alaista osaamista. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 23-24.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan viisi laaja-alaisen osaamisen aluetta, jotka liittyvät toisiinsa. Nämä viisi osa-alueita ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 23-24.) Eri oppimisen alueilla harjoitellaan näitä kaikkia laaja-alaisen osaamisen taitoja. Esimerkiksi Ilmaisun monet muodot- oppimisen alueella ajattelu ja oppiminen kehittyvät, kun lapsi harjoittaa ongelmanratkaisutaitojaan ja kehittää luovaa ja eettistä ajatteluaan. Puolestaan osallistumisen ja vaikuttamisen taidot Ilmaisun monet muodon oppimisen alueella lisääntyvät, kun ilmaisu on spontaania, lasten aloitteista lähtevää ja leikinomaista. (Laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa 2017.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen ajattelun ja oppimisen taitoja, jotka kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa. Nämä taidot luovat myös pohjan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Jotta ihminen kykenee luovaan ja kriittiseen ajatteluun, tulee hänellä olla edellytykset tiedon hankintaan, jäsentämiseen ja uuden luomiseen. Näiden perusta luodaan varhaiskasvatuksessa. Lasten ajattelu ja oppiminen kehittyvät monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten kautta. Myös riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus edesauttaa ajattelun ja oppimisen tukemisessa. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 24-25.)

Sosiaalisten taitojen, vuorovaikutustaitojen ja kulttuurisen osaamisen merkitys korostuvat tämän päivän kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää erilaisia näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Monipuoliset vuorovaikutustaidot vahvistavat ihmisen identiteettiä, toimintakykyä ja hyvinvointia. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista

tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Varhaiskasvatuksessa lasta rohkaistaan tutustumaan eri kieliin ja kulttuureihin sekä toisiin ihmisiin henkilöstön toimiessa mallina lapselle. Lasta ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Sosiaalisia taitoja harjaannutetaan asettumalla toisen ihmisen asemaan, harjoitellaan ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti sekä tarkastellaan asioita eri näkökulmista. Kulttuuri-identiteetin rakentumista tuetaan päivittäisessä toiminnassa kartuttaen lapsen tietoja, taitoja ja kokemuksia ympäröivästä kulttuurista. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 25.)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lapsen hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä kestävän elämäntavan mukaisissa valinnoissa. Varhaiskasvatuksen keinoin tuetaan myös lapsen myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen. Lasta tuetaan itsenäisyyden asteittaisessa lisääntymisessä, heitä kannustetaan ja opetetaan pyytämään apua tarvittaessa. Lapsen kanssa harjoitellaan erilaisia taitoja, kuten pukemista ja ruokailua ja henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista. Lasta ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti varhaiskasvatuksen oppimisympäristöissä. Lasten kanssa käydään läpi heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita sekä ohjataan tunneilmaisussa ja itsesäätelyssä. Itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin kuuluu myös oman ja toisten kehon kunnioittaminen ja suojeleminen. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 25-26.)

Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen lisäävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Näitä taitoja tarvitaan perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä osallistumisessa yhteiskunnalliseen toimintaan. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaitoon liittyy erilaisia lukutaitoja, kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaito liittyy vahvasti oppimisen ja ajattelun taitoihin. Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia ihmisten arjessa sekä tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 26.)

Demokraattinen ja kestävä tulevaisuus rakentuvat aktiivisen ja vastuullisen osallistumisen ja vaikuttamisen kautta. Yksilöltä tämä edellyttää taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamista omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten kohdalla tämä tarkoittaa kuulluksi tulemistä ja osallisuutta omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on kannustaa lapsia oma-aloitteisuuteen sekä tukea lasten kehityksessä olevia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Nämä taidot vahvistuvat arvostavan kohtaamisen, kuuntelemisen ja aloitteisiin vastaamisen kautta. Lapsilla tulee olla mahdollisuus myös osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin yhdessä aikuisten kanssa. Samalla vahvistuvat vuorovaikutustaidot sekä lapset oppivat sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Osallistuminen ja vaikuttaminen kasvattavat lapsen itseluottamusta, sosiaalisia taitoja ja vahvistavat lapsen käsitystä omasta itsestään. (Varhaiskasvatussuunnitelma 2018, 26-27.)

Aikuisen osuutta lapsen oppimisprosessissa pidetään suurena, sillä meidän arvomme, asenteemme ja uskomuksemme sekä myöskin tahtomme ohjaavat merkittävästi lasten kasvamista ja oppimista. Aikuiset toimivat peilinä lapselle, joten heidän suhtautumisensa laaja-alaiseen osaamiseen määrittää vahvasti sitä, mitä lapset omaksuvat siitä omaan toimintaansa. (Ahonen, 2018, 44.) Henkilöstön kyky arvioida omaa toimintaansa sekä varhaiskasvatuksen tehtävää ja tavoitteita uudesta näkökulmasta nousee uudeksi haasteeksi laaja-alaisen osaamisen äärellä. Henkilöstöä ohjaa monipuolisen ja eheytyneen pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja oppimisen alueet. Unohtaa ei saa myöskään lasten osallisuutta tässä prosessissa. Varhaiskasvatuksen laadukkaan pedagogisen toiminnan avulla voidaan tukea lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista sekä vahvistaa lasten laaja-alaista osaamista (Lastentarhanopettajaliitto 2017, 14.)

Tämä tutkimus on tehty päiväkodissa, jossa teemakohtaisena pedagogisena painotusalueena on liikunta. Liikunta kuuluu oppimisen alueeseen- kasvan, liikun ja kehityn. Kasvan, liikun ja kehityn- oppimisen alue näkyy kaikilla laaja-alaisen osaamisen alueilla. Esimerkiksi kriittistä ajattelua, joka kuuluu ajattelun ja oppimisen laaja-alaisen osaamisen alueelle, tarvitaan tehtäessä terveitä elämäntapoja. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu voisi näkyä itsensä il-

maisussa liikunnallisesti, esimerkiksi tanssin myötä. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot- osaamisalueella liikunta, kasvu ja kehittyminen ovat vahvassa osassa ja ovat koko osaamisalueen perusta. Monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintätekniologista osaamista ei tänä päivänä voi erottaa mistään oppimisen alueesta. Tiedon hakeminen esimerkiksi terveestä ravinnosta edellyttää tänä päivänä näitä taitoja. Pienillekin on olemassa internetissä erilaisia opettavaisia pelejä. Osallistuminen ja vaikuttaminen voisi näkyä kasvan, liikun ja kehityksen oppimisen alueella esimerkiksi siinä, että lapsi haluaa ottaa osaa aktiivisesti päiväkodin liikuntahetken suunnitteluun ja toteuttamiseen. Hän uskaltaa sanoa mielipiteensä ja hän tulee kuulluksi.

3.2.3 Oppimisympäristöt

Varhaiskasvatuslain (2018) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda oppimisympäristö, joka on kehittävä, terveellinen ja turvallinen ja siinä otetaan huomioon lapsen ikä, kehitystaso sekä muut edellytykset (Varhaiskasvatuslaki 2018). Oppimisympäristöillä tarkoitetaan lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta tukevia tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt rakentuvat fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta oppimisympäristöstä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 32.)

Fyysisellä ympäristöllä tarkoitetaan luontoa, ihmisiä sekä rakennettua ympäristöä, johon kuuluvat lähiympäristö, rakennukset, erilaiset tilat sekä opetusvälineet. Psyykkinen oppimisympäristö käsittää kognitiiviset, emotionaaliset ja sosiaaliset rakenteet. Olennaisimpia asioita tässä ovat lasten ja aikuisten välinen vuorovaikutus sekä kiireetön, rohkaiseva ja kannustava ilmapiiri. Jokaisella on tarve olla yhteydessä toisiin ja muodostaa erilaisia yhteisöjä. Sosiaalinen oppimisympäristö koostuu ihmisistä ja heidän välisestään vuorovaikutuksesta. (Brotherus, Hytönen & Krokfors 2002, 88-89.)

Oppimisympäristöjen tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen

ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee antaa mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus, akustiikka ja sisäilman laatu. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 32.)

Päiväkodin oppimisympäristöjen suunnittelu tapahtuu yhdessä lasten kanssa. Lasten ideat, leikit ja muut tekemiset näkyvät oppimisympäristössä. Hyvä oppimisympäristö syntyy mieluisan tekemisen, liikunnan, leikkien ja pelien kautta unohtamatta mahdollisuutta rauhoittumiseen ja lepoon. Hyvä oppimisympäristö vahvistaa lasten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.)

3.2.4 Osallisuus ja yhteistyö

Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö pyritään rakentamaan niin, että se edistää tasa-arvoa, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassa. Henkilökunnan, lasten ja vanhempien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan ja heidät otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Tämä lisää osallisuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 30.)

Ahosen & Roosin (2019) mukaan varhaiskasvatuksen kontekstissa osallisuuden keskeisin ajatus on, että jokainen lapsiryhmän lapsi on itsessään riittävän hyvä juuri sellaisena kuin on. Ryhmän pedagogisen toimintakulttuurin tulee joustaa ja vastata keskenään erilaisten lasten tarpeisiin. Ryhmän kasvattajien tehtävänä on huolehtia tästä. Osallisuus on kuulluksi ja nähdyksi tulemistä, mutta ne eivät yksin riitä. Varhaiskasvattajien tehtävänä on huolehtia myös, että lapsen aloitteet pääsevät vaikuttamaan tekeillä olevaan toimintaan. (Ahonen & Roos 2019, 23-24.)

Lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taidot kehittyvät, kun he tulevat kohdaksi arvostavasti, tulevat kuulluiksi ja heidän aloitteisiinsa vastataan. Osallisuus toteutuu laadukkaan vuorovaikutuksen kautta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 27.) Lämmin vuorovaikutus syntyy, kun aikuisen asenne viestii

tietoista sitoutumista vuorovaikutukseen yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän kanssa (Ahonen & Roos 2019, 26).

Varhaiskasvatuksen laatua voidaan parantaa kuulemalla lasten vanhempia ja lisäämällä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Hyvä vuorovaikutus henkilöstön ja vanhempien välillä luo vanhemmalle positiivisen kokemuksen hoidosta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on luoda ilmapiiri, joka edistää tasavertaista vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä henkilöstön ja vanhempien välille. Yhteistyössä vanhempien kanssa henkilöstön tulisi kiinnittää erityistä huomiota yhteistyön laatuun ja tiedon kulkuun. Yhdessä sovitut toimintamallit ja käytännöt edistävät osallisuutta. Vanhempien osallisuutta tukee avoin, positiivinen ja kuunteleva suhtautuminen. Osallisuuden esteeksi voi toisinaan nousta vanhempien kiire ja tietämättömyys varhaiskasvatuksen sisällöstä. Tärkeää onkin saada varhaiskasvatuksen arki näkyväksi vanhemmille. (Lamminen 2018.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Avoimien ovien markkinointitapahtuma Touhula Saukonmäessä

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli koota yhteen hyvät käytännöt, jolla markkinointitapahtumia eli avoimia ovia järjestetään ja kunkin päiväkodin teemaa tuodaan esille Touhula päiväkodeissa. Tutkija oli suunnitellut yhdessä kolmen hengen tiimin kanssa avoimien ovien markkinointitapahtuman työpaikallaan Touhula Saukonmäessä. Tiimiin kuului tutkijan työpaikalta Touhula Saukonmäestä kaksi muuta kasvattajaa. Myös päiväkodin johtaja oli osittain mukana tapahtuman suunnittelussa. Yhdessä sovittiin markkinointitapahtuman ajaksi 11.12.2019 klo 16-18. Toiveena oli tavoittaa perheitä, jotka saattaisivat tarvita lapselle hoitopaikkaa heti joulun jälkeen. Avoimet ovet mahdollistaisivat tutustumisen päiväkodin tiloihin ja henkilökuntaan.

Avoimia ovia lähdettiin suunnittelemaan ajatuksella, että samalla saataisiin liikunta-alalta yhteistyökumppaneita päiväkodin toimintaan. Avoimien ovien järjestämisen aikataulu oli melko tiukka ja luultavasti myös ajankohta ennen joulua ei ollut paras mahdollinen yhteistyöverkostojen luomiseen. Tutkijan yhteydenottoihin ei vastattu. Niinpä markkinointitiimi päätti järjestää tapahtuman omin voimin. Tapahtumaan vuokrattiin pomppulinna, päiväkodin käytävälle rakennettiin tempurata ja lapsille oli tarjolla myös kasvomaalausta. Ajatuksena oli tuoda vahvasti esille Touhula Saukonmäen teemakohtaista pedagogiikkaa eli liikuntaa. Tapahtumaa markkinoitiin pitkin Tamperetta jaetuina paperisin mainoksina sekä facebook-ryhmissä.

Avoimien ovien tapahtuma oli epäonnistunut siltä osin, että tapahtumaan ei saapunut yhtäkään uutta perhettä. Jotkin nykyiset asiakasperheet tosin kävivät lapsen hakutilanteessa pomppimassa trampoliinilla ja liikkumassa tempuradalla. Muutama lapsi halusi myös kasvomaalauksen. Ajankohta ennen joulua ei luultavasti ollut paras mahdollinen avointen ovien tapahtuman järjestämiseen. Myös markkinointi olisi pitänyt luultavasti aloittaa paljon ennen kuin kahta viikkoa aikaisemmin. Perheet hakevat päivähoitopaikkaa tavallisemmin hyvissä ajoin, joten tammikuussa hoitopaikkaa tarvitsevia ajatellen ajankohta ei ehkä ollut toimiva.

Avoimien ovien perusteella tutkija ei voi tehdä päätelmiä hyvistä käytännöistä markkinointitapahtumissa eikä täten käyttää aineistoa osana tutkimusta.

4.2 Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen, mutta siinä on myös määrällisiä piirteitä. Tutkimus oli tarkoitus toteuttaa toiminnallisena opinnäytetyönä päiväkotitouhula Saukonmäessä, mutta epäonnisten sattumien vuoksi tutkimus typistyi Touhula Saukonmäen henkilökunnalle tehtyyn kyselyyn. Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä, jonka avulla pyrittiin selvittämään henkilöstön ajatuksia siitä, miten päiväkodin teema näkyy arjen päivittäisessä toiminnassa. Kysely on käytännössä usein määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, mutta sitä voidaan käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74-75).

Laadullisessa tutkimuksessa keskiössä on ihminen elämismaailmansa kokijana, havainnoijana ja toimijana. Kokemukset, havainnot ja toiminnot huomioidaan tutkimuksessa suhteessa aikaan, paikkaan ja tilanteisiin. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2013, 82.) Kvalitatiivisen tutkimuksen tunnistaa siitä, että se on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kerätään luonnollisissa ja aidoissa tilanteissa. Tutkimuksen tiedonkeruun hoitaa ihminen itse luottaen omiin havaintoihinsa ja keskusteluihinsa tutkittavien kanssa. Mittausvälineitä ei juurikaan käytetä, mutta apuna voi olla erilaiset lomakkeet tai testit. Aineistoa tarkastellaan monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti. Aineiston tarkastelu tuo esiin sen, mitkä asiat nousevat tärkeydessään esille. Tutkija itse ei voi tähän vaikuttaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.)

Laadullinen tutkimus vastaa kysymyksiin miksi ja millainen (Tee tutkimus 2015). Tutkittava kohdejoukko valitaan laadullisessa tutkimuksessa tarkoituksenmukaisesti, jotta maksimoidaan mahdollisuus saada vastauksia haluttuihin kysymyksiin (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Laadullisen tutkimuksen aineistot ovat tavallisemmin pienenhköjä (esimerkiksi haastattelu) ja aineiston laatu on määrää tärkeämpi (Tee tutkimus 2015). Jokaista tutkittavaa tapausta käsitellään ainutlaatuisena ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. Laadulliselle tutkimukselle on ominaista se, että

tutkimus toteutetaan joustavasti ja suunnitelmia muutetaan olosuhteiden mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus perustuu kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla. Kiinnostuksen kohteena ovat erilaiset luokittelut, syy- ja seuraussuhteet, vertailut ja numeerisiin tuloksiin perustuvat ilmiön selittämiset. Laskennalliset ja tilastolliset analyysimenetelmät kuuluvat olennaisena osana kvantitatiiviseen menetelmään. (Määrällinen tutkimus 2015.) Määrällisen tutkimuksen metodein toteutetussa tutkimuksessa muodostuu yleinen kuva muuttujien välisistä suhteista ja eroista. Se vastaa kysymyksiin, kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. (Vilkkä 2007, 13–14.) Määrällinen tutkimus pyrkii selittämään, kuvaamaan, kartoittamaan, vertailemaan tai ennustamaan asioita, jotka koskevat ihmistä, ominaisuuksia tai luontoa (Hirsjärvi ym. 2009, 138–139).

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa olennaista on aiempien tutkimusten perusteella tehdyt johtopäätökset sekä aiemmat teoriat. Teoriat helpottavat uuden tiedon etsintää sekä jäsentävät ja systematisoivat kerättyä aineistoa. Teorioista voidaan tehdä hypoteeseja, joita sitten voidaan siirtää tutkimaan todellisessa maailmassa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa pidetään merkityksellisenä myös käsitteiden määrittelyä. Tutkimustyö lähtee liikkeelle kokonaisuudessaan käsitteellisten ratkaisujen ja merkitystulkintojen pohjalta. Käsitteet ovat tutkijan tärkeä työkalu. (Hirsjärvi ym. 2009, 140–144.)

Koehenkilöt tai tutkittavat henkilöt valitaan tutkimukseen perusjoukosta ottamalla siitä otos eli edustava joukko tutkittavia henkilöitä. Otoskoolla voidaan vaikuttaa lähinnä tulosten tarkkuuteen. On siis otettava sitä suurempi otos mitä tarkemmin tulosten halutaan vastaavan perusjoukon lukuja. (Hirsjärvi ym. 2009, 180.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tehdään päätelmät havaintoaineiston tilastollisen analysoinnin avulla, esimerkiksi prosenttitaulukoiden avulla. Tulosten merkityksellisyyttä voidaan testata tilastollisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 140.) Vastaus-ten tulkinta ja analysointi jäivät tässä kyselyssä tutkijan tehtäväksi, vaikka Google Forms muodosti määrällisistä vastauksista diagrammitaulukot valmiiksi.

4.3 Kysely

Kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä ja tarkastella tietoa muun muassa yhteiskunnallisista ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Kyselytutkimuksessa kysymykset esitetään vastaajalle kyselylomakkeen välityksellä. (Vehkalahti 2008, 11.) Tutkija teki päiväkotitouhula Saukonmäen henkilökunnalle sähköpostikyselyn aiheesta Teemakohtainen pedagogiikka Touhula Saukonmäessä. Kyselyn linkki lähetettiin Touhula Saukonmäen henkilökunnan yhteiseen sähköpostiin. Vilkan (2015, 95) mukaan sähköpostikysely toimii parhaiten, kun perusjoukko muodostuu yritysten ja organisaatioiden toimijoista, joissa perusjoukko on riittävän suuri ja voidaan varmistaa se, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet vastata kyselyyn. Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja itse lukee kirjallisesti esitetyn kysymyksen ja myös vastaa siihen kirjallisesti (Vilkka 2015, 94).

Kyselytutkimusten etuna on, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Kyselymenetelmä säästää tehokkuudellaan tutkijan aikaa ja vaivannäköä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 195.) Kyselylomakkeen avulla kerätyn aineiston riskinä on, että vastausprosentti jää alhaiseksi. Tällöin puhutaan tutkimusaineiston kadosta. (Vilkka 2015, 94.)

Aineiston keräämiseen käytin Google Forms – kyselykaavaketta. Google Forms on Googlen kehittämä ilmainen toimisto-ohjelma, joka vaatii ainoastaan oman Google Account käyttäjätunnuksen luomisen. Tiedostoihin pääsee käsiksi mistä tahansa selaimelta ja internetyhteydellä varustetusta tietokoneesta. Google Forms kyselykaavake tallentuu automaattisesti Google-tilille ja täten helpottaa asiakirjan muokkaamista. Google Forms tekee tuloksista yhteenvedon, joka helpottaa tulosten analyysia. (Google Formsin käyttö 2020.)

Kyselyssäni Touhula Saukonmäen henkilöstölle oli sekä avoimia- että monivalintakysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä esitetään kysymys ja vastaajalle jätetään tyhjä tila vastausta varten. Monivalintakysymykset ovat kysymyksiä, joihin tutkija on laatinut valmiit, numeroidut vaihtoehdot ja vastaaja valitsee rengastamalla tai rastilla haluamansa vaihtoehdon. On myös olemassa strukturoidun kysymyksen ja avoimen kysymyksen välimuoto, jossa valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen

esitetään avoin kysymys. Tällä tavoin voidaan saada esiin näkökulmia, joita tutkija ei ole aiemmin ottanut huomioon. Käytin kyselyssä Likertin mielipideasteikkoa nollasta viiteen. Likertin asteikolla vastaaja valitsee annetuista vaihtoehdoista sen, kuinka vahvasti hän on väittämästä samaa tai eri mieltä. (Hirsjärvi ym. 2014, 198-200.)

Google Forms kyselykaavakkeen linkki lähetettiin Touhula Saukonmäen yhteiseen sähköpostiin, sillä henkilökunnalla ei ole omia sähköpostitilejä. Kyselyyn oli aikaa vastata kaksi viikkoa ja viikon jälkeen tutkija lähetti muistutuksen kyselyyn vastaamisesta sähköpostiin sekä työpaikan yhteiseen WhatsApp-ryhmään. Tutkija myös muistutteli kyselyyn vastaamisesta työpaikan yhteisissä palaverissa.

Sähköpostikyselyyn liittyy tutkimuseettisiä ongelmia, sillä vastaajan anonymiteetin suojaaminen on vaikeaa. Sähköpostiosoite itsessään saattaa jo paljastaa vastaajan. (Vilka 2015, 99.) Tässä tutkimuksessa ei kuinkaan sitä ongelmaa ole, sillä kaikki vastaajat vastaavat linkin kautta yhteiseltä työkoneelta.

4.4 Tutkimuksen kohderyhmät ja taustatiedot

Sähköpostikysely lähetettiin Touhula Saukonmäen varhaiskasvattajille ja johtajalle, joita on kaikkiaan 18. Vastaajia oli 7 ja heistä viidellä oli lähihoitajan tutkinto ja kahdella sosionomi AMK tutkinto. Kaikilla lähihoitajilla oli suuntautumisalanaan lasten ja nuorten hoito ja kasvatustieteet. Varhaiskasvattajilta puolestaan vaaditaan tehtävässä toimiakseen vähintään varhaiskasvatustieteiden 60 opintopisteen opinnot.

Tutkimuskyselyn taustatiedoissa kysyttiin myös kokemusvuosia alalta. Tutkija kuitenkin päätti olla käyttämättä tätä tietoa, sillä se olisi saattanut paljastaa jonkun vastaajista. Tutkija koki myös, että tiedolla ei ollut olennaista merkitystä vastauksen kannalta.

Tutkimuskysely oli jaettu neljään eri aihealueeseen, jotka olivat päiväkodin oppimisympäristöt, henkilökunnan pedagoginen osaaminen, teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelu ja toteuttaminen sekä huoltajien ja lasten osallisuus sekä viestintä huoltajille. Kysymykset laadittiin näiden aihealueiden alle.

4.5 Aineiston analyysi

Kyselyn avulla kerätyn määrällisen aineiston käsittely tapahtui pitkälti Google Formsin avulla. Google Forms keräsi vastaukset automaattisesti Google-tilille, jonka tutkija oli rekisteröinyt tutkimusta varten. Vastaukset saatuaan Google Forms käsitteli tulokset automaattisesti ja antoi niistä kattavasti tuloksia kuvailevat tiedot ja yhteenvedon. Yhteenvedon pohjalta oli mahdollista lähteä tekemään johtopäätöksiä.

Määrällisessä tutkimuksessa tulokset esitetään aina numeraalisesti, graafisesti ja sanallisesti. Google Forms mahdollisti erilaisten kuvioden kuten ympyrädiagrammien muodostamisen. Lisäksi tein itse manuaalisesti joitakin taulukoita. Taulukot ja kuviot havainnollistavat tekstiä sekä lisäävät tekstin ymmärtämistä ja päinvastoin. Kun vastaukset ovat pääosin määrällisiä, on ne selkein esittää lukumäärinä (Vilkka 2007, 148, 135). Vastaukset olivat nähtävissä Google Formsin kautta sekä lukumäärinä että prosentteina. Tutkimuksen kirjallisessa raportissa tulokset tuotiin esiin vain lukumäärinä. Tämä myös sen vuoksi, että vastaajia oli vain seitsemän.

Tutkimuksessani kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen aineiston on tarkoitus täydentää toisiaan. Ennen kvantitatiivisen aineiston tulkintaa päädyin kuitenkin analysoimaan ensin kvalitatiivista aineistoa, jotta voin tarkastella vastauksia rinnakkain. Kvalitatiivinen aineisto koostui avoimista kysymyksistä, joihin sai vastata vapaasti assosioiden. Vaikka sain Google Formsin kautta valmiin tulosteen vastauksista, kokosin vielä itse avoimet vastaukset yhteen kirjoittaen ne auki kunkin jo kyselyn tekovaiheessa luodun teeman alle. Koin tämän helpottavan omaa työtäni, kun vastaukset oli selkeästi koottu yhteen. Avoimet kysymykset analysoin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Siinä aineisto pyritään tiivistämään kadottamatta kuitenkaan sen sisältämää informaatiota (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108). Sisällön analyysi sisältää valmiin tutkimusaineiston koodauksen, luokittelun, vertailun ja johtopäätökset. Luokittelussa on tarkoituksena luoda mielekkäitä kategorioita, joihin analyysin tuottamat luokat, esimerkiksi sanat, lauseet ja väittämät asetetaan. Kategorioiden välillä koitetaan löytää vertailussa yhteneväisyyksiä. (Cohen, Manion, & Morrison 2007, 476.)

Tutkimuskyselyssä kysymykset asettuivat neljän aiheen alle, jotka olivat Päiväkodin oppimisympäristöt, Henkilökunnan pedagoginen osaaminen, Teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelu ja toteuttaminen sekä Huoltajien ja lasten osallisuus sekä viestintä vanhemmille. Analysointityön aloitin valitsemalla neljä eri väriä; keltaisen, vihreän, oranssin ja vaaleanpunaisen, joita käytin kunkin aihealueen kohdalla koodaamaan siihen liittyviä vastauksia. Alleviivasin vastauksista tärkeimpiä sanoja ja virkkeitä. Nämä kokosin taulukkoon, josta oli helppo hahmottaa samantyyppisiä vastauksia sekä ryhmitellä ja pelkistää vastauksia (taulukko 1). Ryhmittelyssä etsitään eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia, jotka kootaan sisältöä kuvaaviksi luokiksi muun muassa ominaisuuksien, piirteiden ja käsitysten perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108-111).

Huomasin, että yhden kysymyksen kohdalla vastaukset eivät sopineet täysin minkään teeman alle. Niin päädyin luomaan vielä yhden uuden teeman, joka sai nimekseen Teemakohtainen pedagogiikka käytännössä. Seuraavassa vaiheessa loin yksittäisille vastauksille yläluokkia, esimerkiksi pallot ja kiipeilyseinät on yhtä kuin liikuntavälineet. Pelkistämisen ja ryhmittelyn tuloksena syntyi käsitteitä. Esimerkki laadullisen sisällönanalyysin vaiheista (taulukko 1) kuvaa tekemäni sisällönanalyysin vaiheet yhden kysymyksen vastausten kohdalla.

TAULUKKO 1. Esimerkki laadullisen sisällönanalyysin vaiheista

KYSYMYS	VASTAUKSIA	PELKISTÄMI- NEN JA RYHMITTELY	KÄSITTEET
PÄIVÄKODIN OPPIMISYMPÄRISTÖT			
1.Miten päiväkotinne teema-kohtainen pedagogiikka näkyy toimintaympäristöjen suunnittelussa?	Liikunnan vuosikello, pallot, ruutuhypelymatot, estejuoksupuomit, juoksurata, kiipeilyseinä, pallomeri, sali, välineet, tarvikkeet, toimintaympäristö liikuntapainotteinen, liikkumiseen kannustava ilmapiiri ja ympäristö, vältetään paikallaoloa	Liikunnan vuosikello Liikuntaan sopivat välineet, tavarat ja tilat Liikuntaan kannustava ilmapiiri ja ympäristö Kasvattajien asenne	Suunnittelu ja organisointi Fyysinen oppimisympäristö Sosiaalinen oppimisympäristö Psyykkinen oppimisympäristö

Kyselyn vastaukset rakentuivat jo valmiiksi luotujen neljän teeman alle. Lisäksi nostin omaksi teemakseen Teemakohtainen pedagogiikka käytännössä. Teema liittyy Teemakohtaisen pedagogiikan suunnitteluun ja toteuttamiseen, mutta nostin sen omaksi teemakseen, koska sen vastaukset erottautuivat selvästi muista. Se sai teemavärikseen sinisen.

Google Formsin valmiiksi analysoimia määrällisiä vastauksia käytin laadullisten vastausten tukena. Niiden avulla pystyin vahvistamaan tuloksia ja tuomaan vahvemmin esille tutkittavien asioiden merkityksiä tutkittaville määrällisessä muodossa. Määrällisten vastausten perusteella oli mahdollista jaotella tutkittavien vastauksia eri kategorioihin sen mukaan mitä mieltä he olivat asioista.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Teemakohtainen pedagogiikka Touhula Saukonmäen oppimisympäristöissä

Touhula Saukonmäen teemakohtainen painotusalue on liikunta. Pedagoginen suunnittelu tehdään niin, että riittävä liikunta ja aktiivisuus huomioidaan päivittäisessä toiminnassa. Teemakohtainen pedagogiikka haastaa myös lasten oppimisympäristöjä ja varhaiskasvatuksen henkilöstön luovuutta oppimisympäristöjen suunnittelussa.

Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka näkyy oppimisympäristöjen suunnittelussa siinä, että käytettävissä on paljon erilaisia välineitä ja tarvikkeita, jotka mahdollistavat liikkumisen.

...Tarjolla on erilaisia välineitä ja tarvikkeita, jotka mahdollistavat monipuolisen liikkumisen koko päivän ajan.

Teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelussa auttaa liikunnan vuosikello, joka antaa raamit liikunnan toteuttamiselle sekä ideoita toiminnan suunnitteluun. Liikunnan vuosikello on Touhula päiväkotien käyttöön suunniteltu työkalu, joka helpottaa liikunnan suunnittelua huomioiden vaihtuvat vuodenaajat. Päiväkodin tilat on suunniteltu ja muokattu siten, että ne mahdollistavat monipuolisen luontevan liikkumisen sekä kannustavat liikkumiseen.

Ratkaisevaa oppimisympäristöjen suunnittelussa Touhula Saukonmäen teemapedagogiikan kannalta on vastaajien mukaan myös kasvattajien asenne. Sen tulee tukea ja kannustaa liikunnallisuuden lisäämiseen.

...Kasvattajat tukevat omalla esimerkillään ja asenteellaan liikunnallisuuden edistämistä.

Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka eli liikunta näkyy konkreettisesti päiväkodilla siinä, että saatavilla on erilaisia liikuntavälineitä, jotka ovat lasten käytössä pitkin päivää. Päiväkodin käytävien lattioihin on maalattu juoksuraadat, käytäville on rakennettu temppuratoja ja salissa on kiipeilyseinä. Koko päiväkodissa on haluttu raivata tilaa liikunnalle.

...käytävillä on liikkumaan kannustavia esineitä ja ratoja.

Kyselyyn vastanneista kaksi oli sitä mieltä, että teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelu vaatii erityisjärjestelyjä, kaksi oli sitä mieltä, että ei. Kolme vastaajaa ei osannut sanoa, vaatiiko teemakohtainen pedagogiikka erityisjärjestelyjä. Kysymykseen vastanneiden mukaan erityisjärjestelyjä vaatii muun muassa liikuntavälineiden etsiminen ja hakeminen ja tilajärjestelyt. Yksi vastaaja mainitsi myös erityisjärjestelyiden kohdalla henkilökunnan motivoinnin.

5.2 Henkilökunnalta vaadittava teemakohtainen pedagoginen osaaminen

Touhula Saukonmäessä teemakohtainen pedagogiikka tarkoittaa henkilöstön mukaan käytännössä liikuntaa, siihen liittyviä asioita ja sitä, että kasvattajat omalla toiminnallaan pyrkivät siihen, että liikunnasta tulisi luontainen osa kasvavan ihmisen elämää. Käytännössä teemakohtainen pedagogiikka näkyy siinä, että kaikkialle mennään eri tavoin liikkuen ja että, yhteisissä kokoontumisissa on aina myös liikunnallinen osuus.

Kysyttäessä henkilökunnalta, että vaatiiko teemakohtainen pedagogiikka henkilökunnalta erityisosaamista kolme vastasi kyllä ja kolme vastasi ei. Kuviosta 2 voidaan nähdä, että myönteisesti vastanneiden mukaan varhaiskasvattajilta odotetaan Touhula Saukonmäessä tietoa kehoon ja liikkumiseen liittyen. Turvallisuusasiat tulee myös huomioida.

Tietoa ja osaamista kehoon ja liikkumiseen liittyen. Myös turvallisuusasiat pitää osata huomioida, kun liikettä on paljon.

Teemakohtaisen pedagogiikan toteutus vaatii varhaiskasvattajilta myös ohjaamisen ja organisoinnin taitoja. Yksi vastaajista peräänkuulutti myös avointa leikkiä ja turvallisen ilmapiirin luomista sekä liikuntaa ilman kilpailua.

Kaikille avointa leikkiä ja turvallisen ilmapiirin luominen....liikuntaa ilman kilpailua.

Vastaajien mukaan teemakohtainen pedagogiikka edellyttää kasvattajilta omaa intoa, luovuutta ja heittäytymistä (kuvio 2). Kasvattajan on tärkeä myös osata päästää irti turhista kielloista. Kasvattajan asenteen tulee olla positiivinen ja avoin. Hänen tulee itse olla aktiivinen, toimia esimerkkinä lapsille sekä kannustaa ja kehua. Lapsia on tuettava luontaiseen liikunnallisuuteen ikätason mukaisesti.

Liikunnasta tulisi lapselle positiivinen kokemus, jolloin mielestäni on tärkeää kuunnella lapsen toiveita, millaista liikuntaa hän toivoisi ja kannustaa ja kehua lasta onnistumisista. Kannustus myös kokeilla erilaisia asioista. Aikuisen asenne liikuntaan.

KUVIO 2. Kasvattajilta vaadittava teemakohtainen pedagoginen osaaminen sekä asenne

Kolme vastaajaa koki, että teemakohtaisten toimintojen suunnittelu on helppoa ja kaksi koki suunnittelun olevan erittäin helppoa. Kaikki vastaajat olivat tutustuneet siihen, mitä varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan liikunnasta lapsen kehityksen kannalta.

Perehdytystä päiväkodin teemakohtaiseen pedagogiikkaan ei ollut saanut kuin kolme vastaajaa, neljä ei ollut saanut lainkaan perehdytystä. Avoimissa vastauksissa tuli esille, että varhaiskasvatuksen opettajat on perehdytetty teemakohtaiseen pedagogiikkaan, muille on vain kerrottu, että kyseessä on liikuntapäiväkot. Perehdytyksessä apuna on käytetty liikunnan vuosikelloa. Palavereissa on keskusteltu siitä, kuinka liikunta saataisiin näkyväksi päiväkodin arjessa. Keinoiksi tähän on löydetty esimerkiksi se, että liikuntavälineitä on aina saatavilla ja esimerkiksi yhteiset joulukalenterit on tehty liikunnallisiksi ja ulkoilussa on liikuttaja, joka ohjaa liikuntaa koko päiväkodin lapsille.

...Joulukalenterit ovat liikunnallisia ja ulkoilussa joku aikuinen on ns. liikuttaja, joka liikuttaa kaikkia ulkona olevia lapsia vaihtuvilla teemoilla.

Touhula Saukonmäen kasvattajat kaipasivat teemakohtaiseen pedagogiikkaansa liittyvää lisäkoulutusta. Moni kaipasi lisää ideoita liikunnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yksi vastaaja esitti toiveen koulutuksen sisällöstä:

Sitä koulutusta, miten liikunta saadaan ilon ja onnistumisen kautta luontaisesti osaksi ihmisen elämää ja arkea.

Vaikka Touhula Saukonmäen kasvattajat kokevat teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisen pääosin helppona niin yksi vastaaja koki, että päiväkodin perus arki tulisi saada ensin toimivaksi. Kasvattajat kokevat toisinaan vaikeaksi toteuttaa teemakohtaista pedagogiikkaa, jos arjen järjestelyt, kuten oikea määrä työntekijöitä oikeassa paikassa, eivät ole kunnossa.

5.3 Teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelu ja toteuttaminen

Teemakohtaista pedagogiikkaa toteutetaan Touhula Saukonmäen päivittäisissä toiminnoissa. Osa toiminnoista on suunniteltu ennakoon ja ne ovat varhaiskasvatuksen henkilöstön ohjaamia, osa syntyy luonnostaan lasten itse ohjatessa toimintaansa. Liikunta ei ole irrallinen osa päivän toimintoja, vaan se pyritään sitoamaan kaikkeen päivittäiseen toimintaan. Kyselyssä tuli esiin alla olevassa kuviossa 3 esitettyjä teemakohtaisia päivittäisiä toimia ja toimintoja.

KUVIO 3. Päivittäin toteutuvat teemakohtaiset toiminnot Touhula Saukonmäen päiväkotiryhmissä

Yllä olevasta kuviosta (kuvio 3) voidaan nähdä millaisia teemakohtaisia toimintoja päiväkotitouhula Saukonmäen ryhmissä tehdään päivittäin. Liikunta on huomioitu erityisesti siirtymä- ja odotustilanteissa sekä yhteisissä kokoontumisissa (niin

sanotut ”piirit”). Liikunta voi olla ohjattua tai omaehtoista. Jokaiseen päivään kuuluu vastaajien mukaan liikuntaa myös ulkoilun yhteydessä.

....Ulkoilemme ja liikumme joka päivä, suunnitellusti sekä antamalla lasten vapaasti liikkua. Odotus- ja istuskelutilanteet pyritään pitämään nekin liikunnallisina.

Yksi vastaaja nosti esille liikunnan, esimerkiksi hyppiminen ja kiipeily, mahdollistamisen eri ympäristöissä, joissa vaaditaan aikuisen tiiviimpää valvontaa.

Touhula päiväkodit ovat antaneet asiakaslupauksen, jossa luvataan kaksi tuntia liikuntaa joka päivä. Kysyttäessä lupauksen toteutumisesta varhaiskasvatuksen henkilöstöltä, erittäin hyvin tämän lupauksen arvioi toteutuvan vain yksi vastaajista, neljän vastaajan mukaan lupaus toteutuu hyvin. Kaksi vastaajaa kertoo asiakaslupauksen toteutuvan melko hyvin. Teemakohtainen pedagogiikka tulee parhaiten esiin toiminnassa ohjatun ja suunnitellun liikunnan muodossa, ulkoillessa, retkissä, salin jumppahetkissä sekä aamupiirien aikana.

Ohjattu liikunta pienryhmälle tai koko ryhmälle, käytävillä saa juosta juoksu radalla. retkeilemme viikoittain ja kuljemme kävellen viereiseen Saunapuistoon päivittäin.

Suunnittelua ryhmässä toteuttaa riippuen ryhmästä joko opettaja yksin tai kaikki kasvattajat yhdessä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelua vastaajien mukaan antaen viitteet toiminnan suunnittelulle, toteuttamiselle ja arvioinnille. Vasu nostaa esiin myös lasten osallisuuden liikunnan suunnittelussa sekä huomioi lasten iän ja kehitystason suhteessa liikkumiseen.

Siihen [varhaiskasvatussuunnitelmaan] on kirjattu liikunnallisuuden vähimmäisvaatimukset. Toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan liikunnallisuus keskeisessä osassa.

Teemakohtaisen pedagogiikan arviointi päiväkotiryhmissä tapahtuu pääosin viikoittaisissa tiimipalavereissa. Arviointia tehdään myös liikunnan vuosikellon aikataulujen mukaisesti.

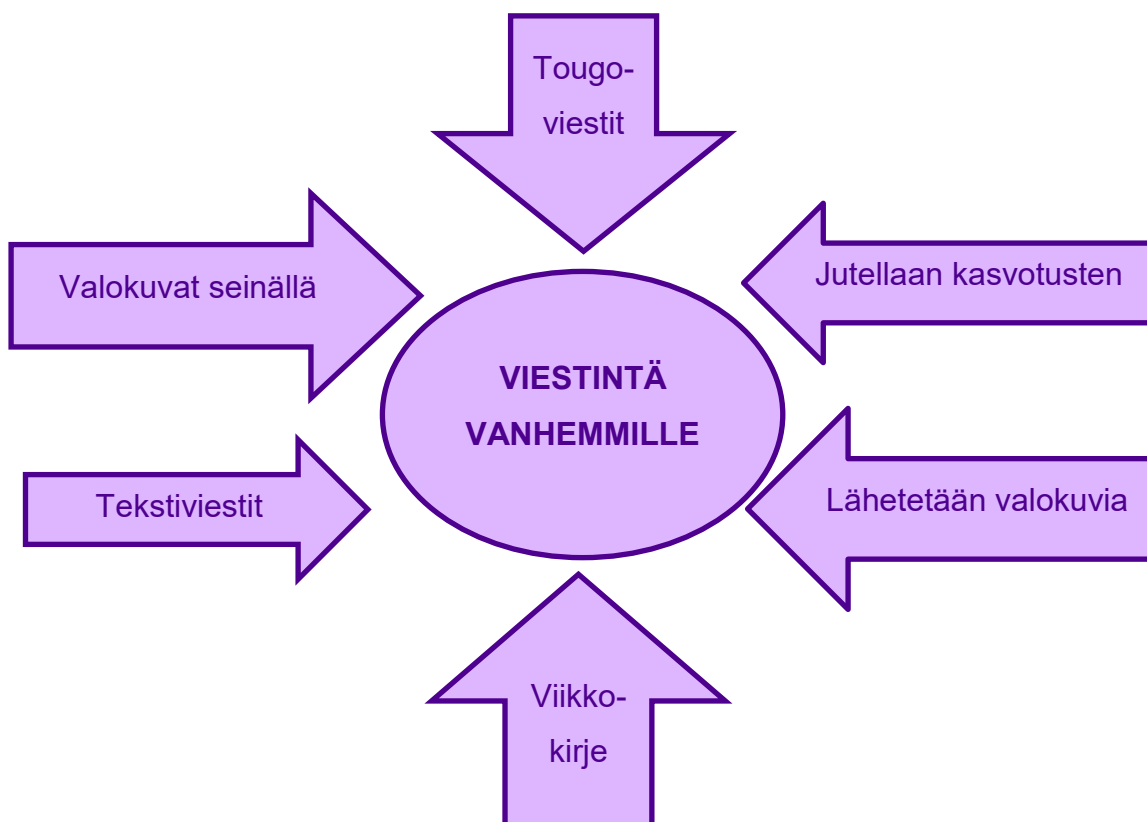
Tiimipalavereissa viikoittain keskustellaan suunnitellusta ja toteutuneesta toiminnasta.

Arvioimme kuinka hyvin liikunnallisuuden tavoitteet ovat onnistuneet ja mitä voisimme tehdä paremmin.

Yhden vastaajan mukaan toimintaa ei arvioida mitenkään. Yksi vastaaja intoutui arvioimaan sanallisesti teemakohtaisen pedagogiikan toteutumista. Hän oli sitä mieltä, että liikuntaa voisi päivän mittaan olla Touhula Saukonmäessä vieläkin enemmän. Se ei toteudu täydellisesti, vaan on hänen mukaansa ”perus ok”. Myöskin toinen vastaaja halusi arvioida numeraalisesti liikunnan toteutumista ja antoi sille arvosanan 8 asteikolla 1-10.

5.4 Huoltajien ja lasten osallisuus

Päiväkodin Teemakohtaisen näkyvyyden lisäämisessä olennaista on se, miten lapset ja heidän huoltajansa kokevat saavansa olla mukana toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Osallisuus lisää tunnetta mahdollisuudesta vaikuttaa asioihin. Varhaiskasvatuksen henkilöstön haasteena on löytää keinot osallistaa lapset ja heidän huoltajansa sekä löytää eri viestintäkanavista parhaimmat.

KUVIO 4. Viestintä vanhemmille päivittäisistä teeman mukaisista toiminnoista

Yllä olevasta kuviosta (kuvio 4) voidaan tarkastella millaisia viestintäkanavia Touhula Saukonmäessä on käytössä, kun halutaan kertoa huoltajille, millaisia teeman mukaisia toimintoja päivän aikana on tehty. Vastaajien mukaan pääosin huoltajien kanssa keskustellaan tuonti- ja hakutilanteissa.

Kerromme joka päivä kuulumiset, kun vanhempi hakee lastaan.

Huoltajille voidaan lähettää valokuvia tai viestejä puhelimitse. Touhula-päiväko-deilla on myös käytössä Tougo-sovellus, jonka kautta huoltajat ja päiväkotitoiminta voivat kommunikoida monipuolisesti. Tougo-sovelluksen kautta lähetetään perheille viikoittaiset viikkokirjeet, joissa kerrotaan, mitä on tehty, kerrotaan seuraavan viikon suunnitelmista ja informoidaan tärkeistä toimintaan liittyvistä asioista.

Kuulumisten vaihdossa ja kuvista joita voidaan lähettää esim. tougo sovelluksen kautta.

Päiväkodin seinille voidaan laittaa kuvia lapsista liikkumassa. Kasvattajien kesken on sovittu siitä, että vanhemmille pyritään kertomaan joka päivä mitä liikunnallista on tehty.

Neljän kasvattajan mukaan huoltajat pääsevät osallistumaan teeman mukaisten toimintojen suunnitteluun ja arviointiin melko hyvin. Kaksi kasvattajaa oli sitä mieltä, että tämä onnistuu hyvin. Yhden vastaajan mielestä huoltajien osallisuus suunnittelussa ja toteutuksessa onnistuu melko huonosti. Toimintojen suunnittelu ja arviointi tapahtuu huoltajien osalta kyselyiden kautta, vanhempainilloissa ja vasukeskusteluissa.

Kyselyt vanhemmille, vanhempainillat, vasukeskustelut.

Huoltajat saavat esittää toiveitaan ja antaa palautetta toiminnoista kasvattajille. He voivat esittää toiveensa kasvotusten suullisesti, Tougon tai tekstiviestien kautta, Touhulan internetsivuilla olevan palautelomakkeen kautta tai esimerkiksi sähköpostitse.

Myös lapset otetaan mukaan teeman mukaisten toimintojen suunnitteluun ja arviointiin. Kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että lapset pääsevät osallistumaan teeman mukaisten toimintojen suunnitteluun ja arviointiin erittäin hyvin. Kaksi vastaajaa uskoi lasten osallistumisen onnistuvan hyvin ja kaksi melko hyvin. Lapsilta kysellään piirihetkillä toiveita ja ne pyritään toteuttamaan.

Kuunnellaan lasten toiveita havainnoimalla lasta, kysymällä lasten palavereissa ja aamupiirillä.

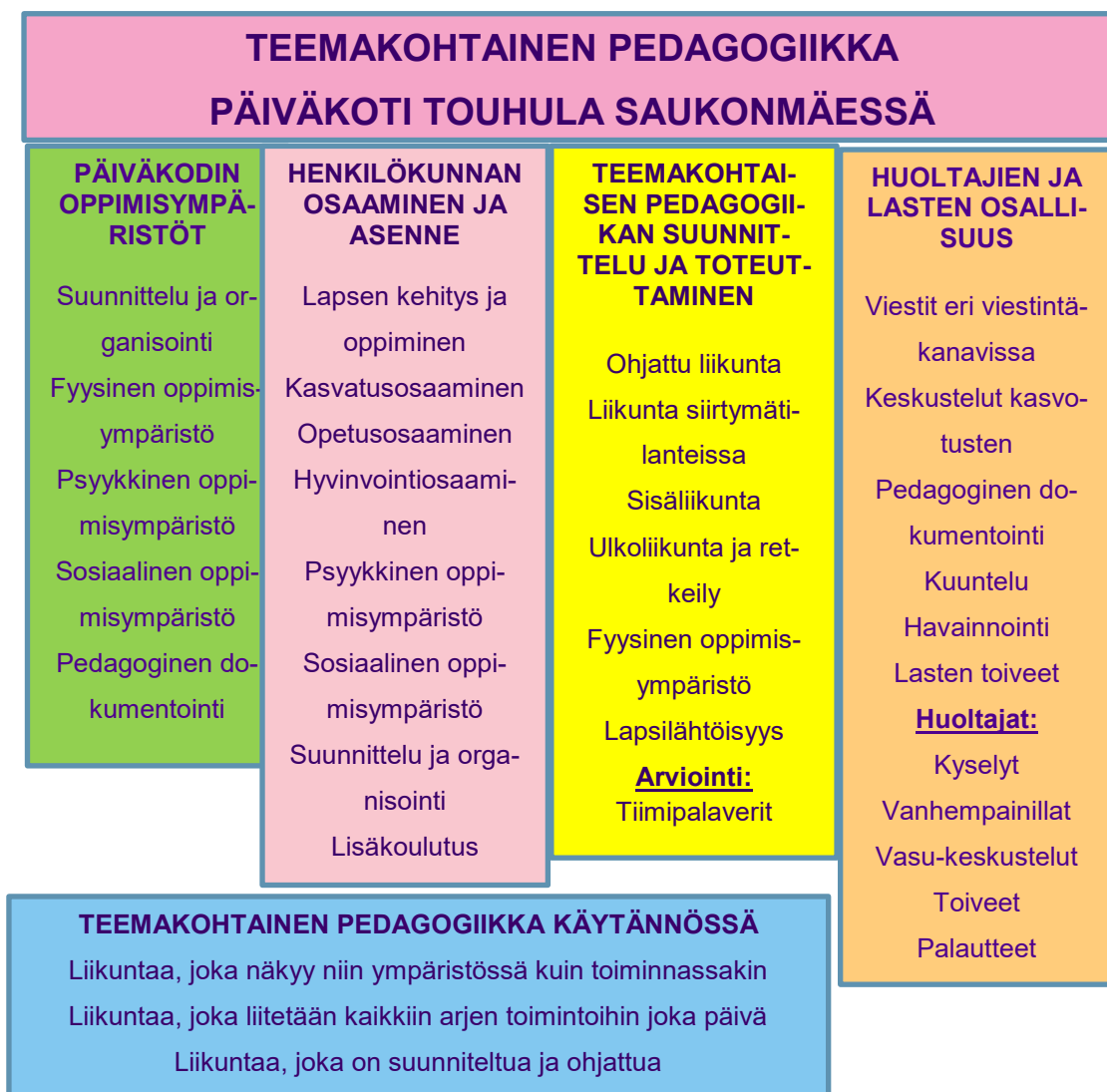
Lapsia kuunnellaan arjessa ja heidän toiveitaan ja tarpeitaan havainnoidaan. Lapsille pidetään omia ”lasten palavereja”, joissa pyritään saamaan lasten toiveet ja ääni kuuluviin.

6 TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten yhteenveto

Tulosten mukaan Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka on käytännössä liikuntaa, joka näkyy niin ympäristössä kuin toiminnassakin, ja sitä liitetään kaikkiin arjen toimintoihin joka päivä. Se on myös liikuntaa, joka on suunniteltua ja ohjattua (kuvio 5). Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka **näkyvät päivittäin erilaisina liikunnallisina toimintoina**. Näitä ovat muun muassa liikkuminen salissa, liikkuminen siirtymätilanteissa, erilaiset liikuntaradat käytävillä, sisällä juokseminen, hyppiminen, kiipeily, liikkuminen aamupiiirillä ja liikunta osana leikkejä. Liikuntaan panostetaan myös ulkoillessa, jossa toiminta on usein vapaampaa ja tilaa liikkumiseen on enemmän. Retkillä käydään sovitusti kerran viikossa. Liikunta voi olla myös osana juhlintaa, jolloin syntymäpäiväsanakari saa päättää yhdessä tehtävistä liikunnallisista toiminnoista. Päiväkotiryhmässä voi olla käytössä myös päivän- tai viikon liike. Se on liike, jota yhdessä harjoitellaan päivän tai viikon ajan eri toimintojen yhteydessä. Liikunnallisten toimintojen kohdalla pyritään aina huomioimaan lapsilähtöisyys. Lasten omat toiveet ja mielenkiinnonkohteet otetaan huomioon.

KUVIO 5. Teemakohtainen pedagogiikka päiväkotia Touhula Saukonmäessä

Teemakohtainen pedagogiikka näkyy myös oppimisympäristöjen suunnittelussa (kuvio 5). Tärkeässä osassa **suunnittelua ja organisointia** on liikunnan vuosikello, joka on päiväkodin käyttöön tehty liikunnan pedagoginen vuosisuunnitelma. Sen avulla voidaan suunnitella jokaiseen vuodenaikaan sopivaa liikunnallista pedagogiikkaa. **Fyysisen oppimisympäristön** osalta teemakohtainen pedagogiikka edellyttää tarkoituksenmukaisia ja toimivia välineitä. Päiväkodilla on juoksuratoja ja kiipeilyseiniä sekä temppuratoja ja liikuntavälineitä käytävillä lasten saatavilla. Sääkslahden (2015) mukaan välineet houkuttelevat lapsia liikkumaan, kun niitä on saatavilla. Erityisesti suuret tilat ja pitkät käytävät houkuttelevat lapsia juoksemaan (Sääkslahti 2015, 171).

Olennaista teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisen kannalta on **psyyykkinen oppimisympäristö**, jolla tässä tarkoitetaan **kasvattajan asennetta** liikuntaa kohtaan. Kyselyn mukaan kasvattajan asenteen liikuntaa kohtaan tulee olla positiivinen, avoin, osallistuva ja aktiivinen. Kasvattajan tulee olla luova, innokas ja valmis heittäytymään. Hänen tulee näyttää **omalla esimerkillään** mallia lapsille.

Teemakohtaista pedagogiikkaa tukeva **sosiaalinen oppimisympäristö** rakentuu tutkimuksen mukaan kasvattajan kuunnellessa lasta, kehuessa ja kannustaessa liikkumaan. Positiivinen sosiaalinen oppimisympäristö innostaa lapset liikkumaan. Kasvattajan tulee tarjota lapsille **ikätaason mukaisia haasteita**. On kannustettava lapsia kokeilemaan uutta ja koettelemaan rajojaan.

Teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen edellyttää tutkimuksen mukaan kasvattajilta monipuolista osaamista. Kasvattajilta edellytetään **tietoa ja taitoa lapsen kehityksestä** sekä siihen liittyvistä haasteista. Teemakohtainen pedagogiikka edellyttää myös **opetus- ja kasvatustaitoa** eli ohjaamisen taitoja ja hyviä organisointitaitoja. Toimiessa lasten kanssa tärkeää on **hyvinvointiosaaminen**, joka liikunnan kohdalla tarkoittaa muun muassa turvallisuuden huomioimista. Touhula Saukonmäen teemakohtaisen pedagogiikan eli liikunnan näkökulmasta turvallisuusasiat tulevat eteen, kun kasvattaja arvioi lapsen taitoja suhteessa edessä olevaan haasteeseen, esimerkiksi kiipeämiseen. Kasvattajan tulee osata arvioida aina lapsen ikä- ja kehitystaso suhteessa toteutettavaan pedagogiikkaan. Toisinaan voi käydä niin, että kasvattajat itse omilla toimintaperiaatteillaan ja säännöillään huomaamattaankin kieltävät lapselta liikkumismahdollisuudet. Tärkeää olisi kannustaa lapsia fyysisesti aktiivisiin leikkeihin. Lapsen keuhuminen ja kuunteleminen ovat oleellisia seikkoja liikuntaan liittyvissä asioissa sekä lisäävät lapsen osallisuutta ja toimijuutta. (Sääkslahti 2015, 172.) Näin on varmasti kaikessa toiminnassa lasten kanssa. Aikuisen tehtäväksi jää arvioida omia arvoja, asenteitaan ja toimintaperiaatteita ja niiden vaikutusta lapsiryhmän toimintaan.

Teemakohtaiseen pedagogiikkaan perehdytystä oli saanut kolme vastaajaa. Perehdytyksessä apuna oli toiminut **liikunnan vuosikello sekä yhteiset palaverit**.

Palavereissa oli yhdessä pohdittu, miten liikuntaa saataisiin näkyvämmäksi päiväkodin arjessa. Ulkoilun aikana yksi kasvattaja toimii vuorollaan ”liikuttajana” ja ohjaa kaikkia ulkona olevia lapsia vaihtuvilla teemoilla. Lisäkoulutusta toivottiin niin liikunnan ideointiin kuin toteuttamiseenkin sekä yhden kasvattajan sanoin ”sitä koulutusta, miten liikunta saadaan ilon ja onnistumisen kautta luontaiseksi osaksi ihmisen elämää ja arkea”. Henkilökunnan motivointiin liittyen lisäkoulutus olisi varmasti toimiva keino saada henkilökuntaa intoutumaan teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisesta. Henkilökunta toivoi saavansa vinkkejä toiminnan ideointiin ja suunnitteluun lisäkoulutuksen kautta.

Huoltajien osallisuus näkyy teeman mukaisten toimintojen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa Touhula Saukonmäen kasvattajien mukaan melko hyvin. Huoltajien on mahdollista **esittää toiveitaan** ja antaa kasvattajille **palautetta** kasvotusten. **Kyselyiden** kautta he voivat kertoa mielipiteitään ja arvioida päiväkodin toimintaa. **Vasu-keskusteluissa ja vanhempainilloissa** huoltajien on mahdollista saada lisätietoa päiväkodin teemakohtaisesta pedagogiikasta sekä osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.

Päivittäinen viestintä teeman mukaisten toimintojen toteuttamisesta tapahtuu huoltajien kanssa pääasiallisesti **kasvotusten** huoltajien hakiessa lapsiaan päivähoidosta. Ajatusten vaihtoa huoltajien kanssa voidaan käydä **eri viestintäkanavissa**, kuten tekstiviesteillä ja Tougo-sovelluksen kautta. Tougo on Touhula-päiväkotien käyttöön tarkoitettu sovellus, jonka kautta voidaan lähettää viestejä ja tiedotteita ja huoltajat voivat tehdä hoitovaroauksia.

Tulosten mukaan **pedagoginen dokumentointi** lisää toiminnan näkyvyyttä. Huoltajille **voidaan lähettää kuvia** lapsista liikkumassa tekstiviestillä tai tougo-sovelluksen kautta. Kuvat liikkuvista lapsista päiväkodin seinällä kertovat usein onnistuneista hetkistä teemakohtaisen pedagogiikan parissa. **Viikkokirjeeseen** kootaan perjantaina viikon touhut. Keskiössä on sovitusti teemakohtaisen pedagogiikan toteutuminen ja arviointi. Varhaiskasvatuksen liikunnan suosituksissa (2005) esitetään, että vanhemmille kerrotaan päivittäin lapsen liikuntaan ja fyysiseen aktiivisuuteen liittyvistä asioista. Tällä tavalla välitetään vanhemmalle tietoa siitä, että lapsen fyysisen kehityksen tukeminen on olennainen osa-alue lapsen

varhaiskasvatuksessa. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005.) Teemakohtaisen pedagogiikan näkyväksi tekeminen on kasvattajien vastuulla. Vastavuoroinen kommunikaatio perheiden kanssa, tuo näkyväksi sen, miten teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisessa on onnistuttu.

6.2 Johtopäätökset

Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka saadaan näkyväksi päiväkodin jokapäiväisessä toiminnassa huomioimalla oppimisympäristöt (fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö), panostamalla teemakohtaisen pedagogiikan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin sekä huolehtimalla pedagogisesta dokumentoinnista sekä viestinnästä. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka näkyy parhaiten osana päivittäisiä arjen askareita, joiden osaksi ne on luontevasti liitetty. Olennaista on se, että lasten luontainen liikkuminen sallitaan ja päästetään irti turhista kielloista. Teemakohtainen pedagogiikka tulee esille toimintaympäristöissä niin, että liikuntavälineitä on aina saatavilla ja aikuiset kannustavat liikkumiseen. Joka päivä on myös ohjattuja liikuntatuokioita.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöltä edellytetään monipuolista osaamista liittyen teemakohtaiseen pedagogiikkaan. Perehtyminen yksinään toimintojen ideointiin ei riitä. Laadukas ja monipuolinen teemakohtainen pedagogiikka edellyttää kasvatus-, opetus- ja hyvinvointiosaamisen lisäksi eri oppimisympäristöjen huomioimista. Kannustava psyykkinen oppimisympäristö on merkittävä lapsen oppimisen ja motivoinnin kannalta. Olennaista on myös kasvattajan positiivinen ja innostunut asenne teemakohtaista pedagogiikkaa kohtaan. Kasvattajien asenne nousi yllättäen yhdeksi isoksi teemaksi tutkimuksessani. Milicevicin (2018) mukaan asenne on pysyvä ajatus, joka on syntynyt ja vahvistunut ajan kuluessa. Mikäli asenne teemakohtaista pedagogiikkaa kohtaan on positiivinen ja kannustava, myös lapset innostuvat siitä ja se näkyy päivittäisessä toiminnassa. Tulosten perusteella Touhula Saukonmäen kasvattajat ovat tietoisia asenteesta, jota päiväkodin teemakohtainen pedagoginen painotusalue edellyttää, mutta haasteena on työntekijöiden motivointi sen toteuttamiseen.

Motivaation ja asenteen merkityksestä teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisessa olisi ollut mielenkiintoista saada lisätietoa, sillä yleisesti on tiedossa, että motivaatio vaikuttaa suuresti siihen, miten työntekijä työhönsä sitoutuu ja sen suorittaa. Työmotivaatiota varhaiskasvattajan työssä edistää Kääpän (2017, 35-36) mukaan toimenkuvan tunteminen, osaaminen, mahdollisuus vaikuttaa työhön, työyhteisöön kuuluminen, oikeudenmukaisuuden kokemus, arviointiosaamisen hyödyntäminen, hyvä esimiestyö sekä luottamuksen kokeminen. Iloa kasvattajan työhön tuovat lapset ja mahdollisuus tehdä työtä odotusten mukaisesti. Työntekijän työmotivaatio näkyy parhaiten vuorovaikutuksessa lasten, perheiden ja työyhteisön kanssa. Motivoitunut työntekijä on hereillä, jolloin hän on läsnä sekä fyysisesti että psyykkisesti, tekee keskustelunavauksia ja kuuntelee toisia aktiivisesti.

Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagoginen painotusalue eli liikunta nousee varhaiskasvatussuunnitelmasta. Vasussa on esitelty viisi oppimisen aluetta, joista liikunta kuuluu kasvan, liikun ja kehityn -oppimisen alueen alle. Oppimisen alueet edistävät laaja-alaista osaamista. Touhula Saukonmäen kasvattajien mukaan varhaiskasvatussuunnitelma antaa viitteet pedagogisen toiminnan suunnittelulle, toteuttamiselle ja arvioinnille. Lapset otetaan esimerkiksi osallisiksi liikunnan suunnitteluun, kuten vasu ohjeistaa. Mielestäni vasu-työskentelyyn työyhteisössä kannattaa panostaa. Se luo yhteistä ymmärrystä varhaiskasvatuksen tavoitteista eli siitä mitä päivittäin tehdään ja miksi. Päiväkodin henkilökunnan työntekijät ovat tavallisemmin eri tasolla osaamisensa, työyhteisötaitojensa ja ammatillisuutensa kanssa. Tämä tuo haasteita yhteiseen ymmärrykseen. Kun työyhteisössä huolehditaan vasu-työskentelystä, voidaan saavuttaa yhteinen ymmärrys, joka näkyy myös pedagogiikan laadussa.

Varhaiskasvatussuunnitelman (2018) mukaan riittävä päivittäinen fyysinen aktiivisuus edesauttaa ajattelun ja oppimisen tukemisessa. Pohdittaessa laaja-alaisen osaamisen toteutumista Touhula Saukonmäessä oppimisen alueella kasvan, liikun ja kehityn, voidaan todeta, että lapsille tarjotaan monipuolisia ja merkityksellisiä kokemuksia liikunnan kautta. Tämä kehittää lasten ajattelua ja oppimista. Sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja lapset pääsevät harjoittelemaan Touhula Saukonmäessä päivittäisten liikunnallisten vapaiden ja ohjattujen liikuntatuokioiden aikana. Yhteiset liikuntatuokiot ovat erinomainen väylä opettaa lapsille toisen

asemaan asettumista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden tarkastelua eri näkökulmista. Hyvät tavat ja ystävällisyys tekevät myös yhdessä liikkumisesta hauskaa. Merkityksellisenä tekijänä tässä Touhula Saukonmäessä on nähty kasvattajien esimerkki ja asenne.

Laaja-alaisen osaamisen alueista monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ei tullut tutkimuksessa juurikaan esille lasten näkökulmasta. Viestintäteknologiaa tarvitaan kuitenkin esimerkiksi liikunnan pedagogiseen dokumentointiin, jota voi hyvin tehdä yhdessä lasten kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen alueella- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka näkyy kaikkein vahvimmin. Kasvat-tajilla on halu ohjata lapsia niin, että liikunnasta muodostuu elämäntapa. Liikunta lisää tutkitusti ihmisen hyvinvointia, johon tällä laaja-alaisen osaamisen alueella tähdätään. Liikunnan avulla lapsilla on mahdollisuus luontevasti harjoitella tunneilmaisua ja itsesääätelyä, joita Touhula Saukonmäessä harjoitellaan etenkin suunnitellun ja ohjatun leikin myötä. Liikunnan myötä lapsilla on myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa asioihin. Touhula Saukonmäessä lapset otetaan mukaan liikunnan ideointiin ja suunnitteluun. Kaikki pääsevät mukaan yhteisiin liikuntatuokioihin omien edellytystensä mukaisesti. Liikuntaleikkien myötä voidaan harjoitella myös yhteisiä sääntöjä, sopimuksia ja luottamuksen merkitystä.

Peilattaessa tutkimuksen tuloksia Touhulassa käytössä olevaan Touhula Rytmiiin ja siinä esitettyihin liikunnan tavoitteisiin (kappale 2.3) Touhula Saukonmäessä liikunta on pääosin Touhulan tavoitteiden mukaista. Päivittäin liikutaan sekä sisällä että ulkona. Lasten liikunta on sekä ohjattua että omaehtoista. Liikuntavälineitä on saatavilla ja lapsia kannustetaan liikkumaan pitkin päivää. Päivittäin harjoitellaan liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja.

Tuloksissa nousi esiin useampaan kertaan oppimisympäristöjen merkitys teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisessa ja sen näkyväksi tekemisessä. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että olennaista teemakohtaisen pedagogiikan toteuttamisessa ja sen näkyväksi tekemisessä ovat oppimisympäristöt ja se, millaiseksi ne on rakennettu. Kyselyyn vastanneet työntekijät vaikuttivat vastaustensa pe-

rusteella olevansa melko tyytyväisiä Touhula Saukonmäen fyysiseen ympäristöön. Koettiin siis, että päiväkodin tiloissa on mahdollista toteuttaa monipuolista liikuntaa ja saatavilla on monipuolisesti välineitä ja tarvikkeita. Fyysisen ympäristön toimivaksi saaminen ja sen aktiivinen käyttö on varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuulla.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on arvioinut varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista päiväkodeissa tutkiessaan varhaiskasvatuksen laatua. Tutkimuksen mukaan esteenä vasun mukaiselle toiminnalle olivat muun muassa epätarkoituksenmukaiset tilat (Karvi 2019, 61.) Teemakohtaista pedagogiikkaa voi tuki toteuttaa monenlaisissa oppimisympäristöissä ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat taitavia luomaan lapsille erilaisia oppimisympäristöjä huolimatta puutteellisista tiloista ja välineistä. Tarkoituksenmukaiset tilat ja välineet ovat kuitenkin laadukkaan teemakohtaisen pedagogiikan edellytys.

Vastauksista nousi esiin se, että arjen rakenteiden tulee olla ensin toimivia, jotta teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen on mahdollista. Tästä voidaan päätellä, että teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen ei ole aina itsestään selvää ja helppoa, sillä työskentely lasten kanssa vaatii monen eri osa-alueen samanaikaista huomioimista. Aina kasvattajilla ei ole mahdollista edes vaikuttaa olemassa oleviin rakenteisiin.

Huoltajat otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin Touhula Saukonmäen kasvattajien mukaan melko hyvin. Voidaan siis todeta, että parantamisen varaa vielä olisi. Touhula Saukonmäen kasvattajat voisivat yhdessä pohtia niitä keinoja, joilla huoltajat saataisiin osallistettua paremmin. Huoltajilla on varmasti erilaisia näkemyksiä siitä, millaista liikuntaa he odottavat siihen painottuneelta päiväkodilta. Uskon, että varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on osaamista, joka myötä laaja-alaisen osaamisen edellytykset täyttyvät myös liikunnan osalta ja tämä saadaan myös näkyväksi huoltajille. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tukena on tässä työssä varhaiskasvatussuunnitelma, joka antaa puitteet toiminnan suunnittelulle, toteuttamiselle ja arvioinnille.

Tutkimus toi tietoa siitä, miten teemakohtainen pedagogiikka näkyy päiväkotitouhula Saukonmäessä. Yllättävää oli se, miten laajasti ja monipuolisesti kasvattajat kuvasivat teemakohtaisen pedagogiikkaa Touhula Saukonmäessä. Teemakohtainen pedagogiikka on Touhula Saukonmäessä jokseenkin valmiiksi pohdittua ja ainakin kyselyyn vastanneet kasvattajat näyttivät tiedostaneensa sen toimintaansa ohjaavana työkaluna. ”Pedagogiikka on johdettua, kun siitä keskustellaan ja mietitään, miten se näyttäytyy arjessa”, sanoo kasvatustieteen lehtori ja Varhaiskasvatus Ry:n puheenjohtaja Elina Fonsén (Fonsén 2016).

7 POHDINTA

7.1 Luotettavuus ja eettisyys

Eskolan & Suorannan (2000) mukaan tutkimusprosessin luotettavuus tarkoittaa sitä, että tutkijan käsitteellistäminen ja hänen tekemänsä tulkinnat vastaavat tutkittavan käsityksiä. Tutkijan tehtävänä on arvioida tutkimuksen luotettavuutta jokaisen tekemänsä valinnan kohdalla. (Eskola & Suoranta 2000, 210-211, 208). Luotettavuutta tulee arvioida kaiken aikaa suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, luokitteluun, tutkimiseen, tulkintaan, tuloksiin ja johtopäätöksiin. Tutkijan on pystyttävä tutkimustekstissään kuvaamaan ja perustelemaan mistä valintojen joukosta valinta on tehty, mitä nämä ratkaisut ovat olleet ja miten hän on lopullisiin ratkaisuihinsa päätenyt. Hänen tulee myös kyetä arvioimaan ratkaisujensa tarkoituksenmukaisuutta tai toimivuutta tavoitteiden kannalta. (Vilkkä 2015, 197.)

Tutkimuksen kohderyhmänä oli päiväkotitouhula Saukonmäen varhaiskasvattajat. Kohderyhmä valikoitui sen mukaan, mistä tutkija arvioi saavansa eniten vastauksia kyselyynsä. Mahdollisia vastaajia oli 18, mutta kyselyyn vastasi seitsemän varhaiskasvattajaa. Kohderyhmää ja vastaajamäärää voidaan pitää melko pienenä, mutta tutkija koki saavansa riittävästi vastauksia kysymyksiinsä tältä vastaajajoukolta. Ongelmana eettisten kysymysten kannalta voidaan pitää myös tutkittavien anonymiteetin säilymistä melko pienen kohderyhmän vuoksi. Tutkittava aihealue ei kuitenkaan ollut henkilökohtainen, vaan siinä paneuduttiin täysin ammatillisiin näkökohtiin.

Tutkimuksen luotettavuutta on ollut tapana käsitellä validiteetin ja reliabiliteetin käsitteiden avulla. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu. Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa tutkimustulosten toistettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 136.) Tutkija sai kyselyllään vastauksia tutkimuskysymyksiinsä. Tämä puoltaa ajatusta siitä, että tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu. Kyselyä analysoidessa ei vastauksista noussut esiin aiheita tutkimusaiheen ulkopuolelta, joten tutkimuksen voidaan todeta olevan validi. Ky-

sely olisi helppo toistaa esittämällä se uudelleen samoille vastaajille. Vastauksissa saattaisi kuitenkin olla hieman vaihtelua verrattuna tutkijan tekemään aiempaan kyselyyn, sillä vastauksiin saattaa vaikuttaa monta eri tekijää. Näitä tekijöitä ovat muun muassa kyselyn vastaamiseen käytettävissä oleva aika, mahdolliset häiriötekijät ympäristössä sekä vastaajan senhetkinen mieliala. Tutkimuksen reliabiliteetin suhteen ei tutkijalla pitäisi olla huolta.

Tutkimuksen teossa on otettava huomioon puolueettomuus. Monesti tutkijat ovat itse osa tutkimaansa yhteisöä ja sen toimintayhteisöä, jolloin he tahtomattaankin vaikuttavat tutkimuksessa tehtävään tulkintaan. Tutkimuksen tulee olla arvopaata, mutta tutkijan omat arvot eivät voi olla vaikuttamatta tutkimuksessa tehtyihin valintoihin. Tutkijan tehtävänä onkin paljastaa tutkimukseen vaikuttavat arvonsa eli tehdä asiat tutkimuksessa läpinäkyviksi. (Vilkkä 2015, 198.) Tutkimus toteutettiin tutkijan työpaikalla. Tutkija huomioi tämän koko tutkimuksen kulun ajan omissa valinnoissaan ja päätelmissään. Koska tutkimus suoritettiin sähköpostikyselynä ei tutkija voinut millään tapaa vaikuttaa saamiinsa vastauksiin. Tutkija saattoi kuitenkin tehdä joitakin päätelmiä muun muassa työyhteisönsä oletetavista vastaajamääristä ja vastausten laajuudesta tuntiessaan työyhteisönsä. Tutkija koki, että hänelle oli ehkä helpompi antaa palautetta kyselystä, koska työskentelee vastaajien kanssa ja on helpommin saatavilla. Tämän vuoksi myös muistuttelu kyselyyn vastaamisesta oli vaivatonta. Tutkijalla oli myös jossain määrin mahdollisuus vaikuttaa työn organisoinnilla siihen, saiko työtoverinsa vastamaan kyselyyn. Kyselyyn vastaamisen oli tapahduttava työajalla tai ainakin työpaikalla, sillä linkki kyselyyn oli lähetetty ainoastaan työpaikan sähköpostiin. Tämä saattoi osin vaikuttaa myös vastaajien määrään.

Tutkija sai apua kyselyn työstämiseen ja kysymysten asetteluun kollegaltaan, jonka kanssa on työstänyt aiemminkin tutkimusta. Varsinaisten kysymysten valmistuttua, tutkija testasi kyselyä lähipiirissään. Tämä oli hyödyllistä, sillä kysymyksistä löytyi vielä korjattavaa. Jälkikäteen ajatellen olisi ollut hyödyllistä testata kyselyä jonkin toisen päiväkodin varhaiskasvattajalla, jotta samalla tutkija olisi saanut kommentteja myös kysymysten sisältöön liittyen. Julkaistessaan kyselyn tutkija sai potentiaaliselta vastaajalta palautteen kysymyksestä, jossa kysytään vastaajan työkokemusvuosia. Palautteen mukaan vastaajan anonymiteetti voi

olla vaarassa, jos työkokemusvuodet poikkeavat kovin muiden vastaajien kokemusvuosista. Tutkija päätti olla käyttämättä tätä taustatietoa tutkimuksessaan säilyttääkseen vastaajien anonymiteetin.

Tutkijan tutkimustyö ei sujunut ongelmitta. Alkuperäinen suunnitelma oli pitää avoimet ovet Touhula Saukonmäessä mahdollisille uusille asiakkaille. Tämä toteutuikin, mutta avoimet ovet- markkinointitapahtuma epäonnistui, sillä paikalle ei saapunut yhtään uutta perhettä. Tämä oli takaisku tutkijalle, sillä tapahtuman pohjalta ei voinut tehdä päätelmiä kyseisen markkinointitapahtuman hyvistä käytännöistä. Koska hyviä käytäntöjä oli mahdoton ruveta rakentamaan suppean aineiston pohjalta, tutkija päätti jättää tutkimuksen tuotoksista pois yhteen kootut hyvät käytännöt osion.

Kyselyn lisäksi tutkija oli valmistautunut mahdollisuuteen saada lisätietoa tutkimusaiheesta haastattelemalla. Saatuaan kyselyn tulokset ja analysoituaan ne, tutkija keskusteli aiheesta ohjaavan opettajan kanssa ja tuli siihen tulokseen, että haastattelulle ei ole tarvetta. Kyselyn kautta oli saatu riittävästi vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Tutkija tunnisti, että erityisesti raporttia kirjoittaessaan hänen tuli toisinaan pidätellä itseään, jotta ei olisi tuonut esille omia ajatuksiaan, mielipiteitään tai tietojaan aiheesta. Objektiivisena pysyminen oli haastavaa, mutta tutkimusetiikka edellyttää sitä.

7.2 Opinnäytetyöprosessin pohdintaa

Fonsénin (2016) mukaan pedagogisten painotusalueiden myötä selkiytyy päiväkotiyksikön arvopohja. Näkyväksi tulee se, millaista kasvatus-, opetus-, lapsi- ja ihmisenäkemyistä päiväkodissa toteutetaan. (Fonsén 2016.) Päiväkoti Touhula Saukonmäen teemakohtainen pedagogiikka näkyy konkreettisesti siinä millaiseksi päiväkodin fyysiset tilat ja oppimisympäristöt on rakennettu. Käytävällä on juoksuratoja ja temppuratoja kaiken aikaa lasten käytettävissä, on kiipeilyseiniä ja sali, johon pääsee temppuilemaan, on erilaisia välineitä, joita saa vapaasti

käyttää. Kasvattajat pyrkivät välttämään kieltoja, jotka koskevat liikkumista. Liikunta näkyy toiminnassa niin, että se on suunniteltu osaksi normaalia arkea ja sitä on sisällytetty kaikkeen toimintaan; niin siirtymätilanteisiin kuin juhlintaankin.

Tutkimuksessa tuli esille useammassa vastauksessa, että varhaiskasvatuksen opettajat on perehdytetty teemakohtaiseen pedagogiikkaan ja muille on vain kerrottu, että kyseessä on liikuntapainotteinen päiväkotitoiminta. Voisikin miettiä, että kenen tehtävä perehdyttäminen työyhteisössä on. Onko se varhaiskasvatuksen opettajan tehtävä, koko tiimin tehtävä vai onko tähän tehtävään olemassa ehkä päiväkodissa jokin tietty henkilö? Tiimin pedagoginen vastuuhenkilö on tavallisesti varhaiskasvatuksen opettaja, joten suurelta osin käytännön perehdyttäminen lienee hänen tehtävänsä. Perehdytystä varten päiväkodeissa tulee tänä päivänä olla selkeä suunnitelma. Mutta onko perehdytyksessä muistettu kiinnittää huomiota teemakohtaiseen pedagogiikkaan? Teemakohtaisen pedagogiikan toimivuus edellyttää suunnitelmallista perehdytystä pidemmällä aikavälillä. Tärkeää teemakohtaisen pedagogiikan toteutumisen kannalta on myös onnistunut rekrytointi. Jo rekrytointivaiheessa on huomioitava, että hakijat ovat tietoisia siitä, mitä teemakohtainen pedagogiikka heiltä edellyttää.

Touhula Saukonmäessä kaivattiin lisäkoulutusta teemakohtaisen pedagogiikan ideointiin ja toteuttamiseen. Tämä kertoo mielestäni siitä, että vaikka teemakohtainen pedagogiikka olisikin sulautunut päiväkodin arkeen, tulisi siihen liittyvää ideointia ja kouluttamista pitää jatkuvasti yllä. Teemakohtaista pedagogiikkaa ei saa missään vaiheessa unohtaa, vaan siitä on jatkuvasti käytävä keskusteluja työyhteisössä. Teemakohtaisen pedagogiikan on myös kuljettava mukana maailman muutoksissa. Se ei voi jämähtää johonkin muotoon, vaan kasvattajien tulee olla uudistumiskykyisiä sen suhteen.

Tuloksissa näkyi vahvasti kasvattajien tietoisuus asenteesta, jota teemakohtainen pedagogiikka edellyttää. Pohtia voi kuitenkin sitä, riittääkö pelkkä tietoisuus oikeanlaisesta asenteesta. Asenteen siirtäminen käytäntöön voi olla haastavampaa kuin luulemmekaan. Tuloksissa nousi esiin myös haasteena henkilökunnan motivointi. Voiko asenne olla kuitenkin hyvä, vaikka motivaatio puuttuu ja toisinpäin? Millä keinoin motivaatiota voidaan kasvattaa?

Jokainen varhaiskasvatukseen tutustunut henkilö tietää varhaiskasvatustyön haastavuuden tänä päivänä. Mieleeni on jäänyt kommentti vastuksista, jossa peräänkuulutettiin normaalin arjen sujumista ennen laaja-alaiseen osaamiseen paneutumista. Lapsi innostuu luontaisesti kaikesta uudesta, joten kasvattajan harvoin tarvitsee tehdä ihmeitä saadakseen lapsi innostumaan asiastaan. Voisikin pohtia, että jos työyhteisössä on onnistuttu alun perin teemakohtaisen pedagogiikan uuttamisessa työyhteisön arjen toimintaan ja sen toteuttaminen on luontaisesti osa jokapäiväistä työtä, vaatiiko se erikseen pohdittua toiminnan suunnittelua? Eikö teemakohtaisen pedagogiikan pitäisi olla koko päiväkodin toiminnan ydin, jolloin sekä kasvattajat, lapset ja myös vanhemmat ovat luontevasti sisäistäneet sen osaksi päivittäisiä toimia?

Opinnäytetyöni toteutus ei vastannut täysin alkuperäistä suunnitelmaa. Alun perin toimintatutkimuksen ajatuksella käyntiin lähtenyt työskentely muuttui matkalla toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Touhula Saukonmäen avoimet ovet oli epäonnistunut tapahtuma, koska tapahtumaan ei saapunut mahdollisia uusia asiakasperheitä. Tähän suurimpana syynä oli varmasti tapahtuman ajankohta, joka oli juuri kesken suurimpien joulukiireiden. Tammikuussa hoidon aloittavat lapset ovat joulukuussa jo varmasti hoitopaikkansa saaneet. Pohdin myös, että ehkä ajankohta oli liian aikainen taas niille, jotka kaipaavat hoitopaikkaa vasta seuraavana syksynä. Avointen ovien tapahtuman avulla ei saatu vastauksia tutkimuskysymyksiin tai materiaalia hyvien käytäntöjen kokoamista varten. Aineistoa kertyi kuitenkin kiitettävästi Touhula Saukonmäen henkilökunnalle tehdystä kyselystä. Aineiston pohjalta saatiin vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Pohtiessani onnistumistani opinnäytetyössäni, tekisin monta asiaa toisella tavalla. Aineistoa olisin ehdottomasti voinut kerätä enemmän tai ainakin vahvistaa kyselyn avulla saatua aineistoa esimerkiksi haastatteleamalla henkilökuntaa. Aikaisempia tutkimuksia aiheesta ei ole tehty, joka toi haasteensa tiedon keräämiseen aiheesta.

Opinnäytetyön toteutus työn ohessa vaati ajan hallintaa, joka koitui haasteekseni. Jälkeen päin pohtiessa olisi minun kannattanut miettiä aikataulutusta entistä tarkemmin. Olin hieman liioitellut omia voimavarojani sekä jättänyt huomiotta toisi-

naan haastavan toimenkuvan päivätyössäni. Kun työskentely tutkimuksen parissa oli satunnaista, oli haastavaa aina palata sen ääreen uudelleen. Työskentelyn loppupuolella tapahtunut tiiviimpi työstäminen toi kuitenkin tullessaan uusia oivalluksia.

Voidaan todeta, että teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen ja sen näkyvyys riippuvat monesta eri tekijästä. Millainen on fyysinen ympäristö, onko onnistuttu rekrytoimaan kasvattajia, joiden asenne on kohdallaan, millaista osaamista on kasvattajilla, miten aktiivisesti huoltajat osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, onko onnistuttu löytämään toimivia viestintäkanavia, joissa voidaan esitellä päiväkodin toimintaa ja millaisia ovat toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa käytössä olevat välineet? Listaa voisi varmasti vielä jatkaa. Mielenkiintoista olisi tutkia, millaisia tuloksia teemakohtaisen pedagogiikan kannalta voitaisiin saavuttaa tiiviillä työskentelyllä aiheen parissa. Tämä voitaisiin toteuttaa toiminnallisena tutkimuksena ja se sisältäisi muun muassa työskentelyä varhaiskasvatussuunnitelman parissa laaja-alaisen osaamisen näkökulmasta sekä lisäkoulutusta liittyen teemakohtaisen pedagogiseen painotusalueeseen.

Tutkimuksessani toin esille kasvattajien näkemystä huoltajien osallisuudesta teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Vanhemmat saavat arvioida kuukausittaisessa kyselyssä päiväkodin toimintaa. Tätä aineistoa olisi ollut mielenkiintoista käyttää osana tätä tutkimusta, jotta olisi saatu tietoon vanhempien näkemys teemakohtaisen pedagogiikan näkyvyydestä Touhula Saukonmäessä.

Onko päiväkotien teemakohtaisilla painotusalueilla merkitystä lapsen kehityksen kannalta vai ovatko vanhempien tekemät päiväkotivalinnat ”shoppailua” lapsen kustannuksella? Varhaiskasvatuksen pedagogiikan ydin löytyy varhaiskasvatussuunnitelmasta. Huolimatta päiväkodin teemakohtaisesta painotusalueesta, oletus on, että jokaisessa päiväkodissa tarjotaan samoista lähtökodista yhtä monipuolista ja laadukasta pedagogiikkaa. Teemakohtainen pedagoginen painotusalue kertoo lähinnä niistä arvovalinnoista, joita työyhteisössä on tehty. Jotta päiväkodin teemakohtainen pedagogiikka erottuu muusta toteutettavasta pedagogiikasta, vaatii sen näkyväksi tekeminen tietoista pedagogiikan suunnittelua, toimintaa ja arviointia.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2018. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahonen, L & Roos, P. 2019. Iloa ja oivalluksia! Pedagogiikan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Piia Roos Oy.

Arvot 2018. Touhulan käsikirja päiväkodin arkeen. Touhula Päiväkodit.

Brotherus, A., Hytönen, J. & Krokfors, L. 2002. Esi- ja alkuopetuksen didaktikka. Juva: WSOY/Oppimateriaalit.

Cohen, L., Manion L., & Morrison, K. 2007. Research methods in education. Sixth edition. New York: Routledge.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Fonsén, E. Yksityiset teemapäiväkodit yleistyvät - erityislapset eivät aina mahdu mukaan. 12.02.2016. Artikkel. Yle. Luettu 08.09.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-8665879>

Google Formsin käyttö 2020. Luettu 11.04.2020. https://support.google.com/docs/answer/6281888?hl=fi&ref_topic=6063584

Helenius, A. & Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus. Perusteita. 2. uudistettu painos. Helsinki: BoD,

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy.

Karvi 2019. Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 15:2019. Luettu 31.03.2020. https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf

Kollin, M. 2017. Melkein jokaisella päiväkodilla on nykyään oma erityisalue – liikunta, luonto, tiede, taide... 04.05.2017. Artikkel. Yle. Luettu 31.03.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-9593411>

Kääpä, T. 2017. Työmotivaation edistäminen varhaiskasvatuksessa. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 30.3.2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132581/Kaapa_Tiina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa. Opetushallitus 2017. Youtube-video. Julkaistu 05.05.2017. Katsottu 13.04.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=qHDBXN8HSqc>

Lamminen, S. 2018. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa- vinkkivihko. Sosionomi YAMK-kehittämistyö.

Lastentarhanopettajaliitto 2017. Nyt on pedagogiikan aika. PunaMusta, 1.painos. Luettu 30.3.2020. https://www.sotkamo.fi/wp-content/uploads/2018/07/Vaka_Nyt-on-pedagogiikan-aika_julkaisu.pdf

Milisevic, S. 2018. Asenteet edistävät tai kahlitsevat edistymistä työelämässä. Blogi 28.08.2018. Luettu 05.04.2020. <https://seijamilicevic.wordpress.com/2018/08/28/asenteet-edistavat-tai-kahlitsevat-kehittymista-tyoelamassa/>

Mitjonen, J. 2017. Yksityiset päiväkodit erottautuvat teemoilla ja painotuksilla – lapselle voi valita päiväkodiksi esimerkiksi tiedepäiväkodin. 23.08.2017. Artikkel. Yle. Luettu 08.09.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9781682>

Määrällinen tutkimus 2015. Koppa. Jyväskylän yliopisto. Luettu 28.04.2020. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimus-strategiat/maarallinen-tutkimus>

Riitakorpi, J., Alila, K. & Kahiluoto, T. 2015. Varhaiskasvatuksen yksityiset palvelut. Valtakunnallinen selvitys 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:3. Luettu 25.4.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79206/okm03.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2013. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro.

Ruutiainen, V. 2017. Yksityiset päiväkodit erottautuvat teemoilla ja painotuksilla – lapselle voi valita päiväkodiksi esimerkiksi tiedepäiväkodin. 23.08.2017. Haastattelu. Yle. Luettu 08.09.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9781682>

Sääkslahti, A. 2015. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Teemat 2018. Touhulan käsikirja päiväkodin arkeen. Touhula päiväkodit.

Tee tutkimus 2015. Tutkijan ABC. Luettu 31.08.2019. <https://rajatontatiedekasvatusta.wordpress.com/tutkijan-abc/>

Touhula päiväkodit 2020. Miksi Touhula? Luettu 25.4.2020. <https://touhula.fi/miksi-touhula/>

Touhula Rytmi 2019. Hetki pedagogiikalle. Digitaalinen opetusmateriaali henkilökunnan käyttöön. Touhula päiväkodit.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:17. Luettu 13.4.2020. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72925/URN%3aNB%3afi-fe201504225286.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt 2018. ePerusteet. Opintopolku. Luettu 22.09.2019. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tekstikappale/1291824>

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta. Opetushallitus. Luettu 28.04.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/180571_varhaiskasvatuksen_pedagoginen_toiminta.pdf

Varhaiskasvatuksen perusta 2018. Touhulan käsikirja päiväkodin arkeen. Touhula päiväkodit.

Varhaiskasvatustilaki 2018. Luettu 16.02.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp446682480>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Luettu 20.8.2019. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Vilkka H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gaudeamus.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: Bookwell Oy.

LIITTEET

Liite 1. Saateviesti ja kysely Touhula Saukonmäen kasvattajille

1(5)

Hei,
alapuolella on linkki, jolla kaikki Touhula Saukonmäen kasvattajat pääsevät vastaamaan opinnäytetyöhöni liittyvään kyselyyn Touhula Saukonmäen teemakohtaisesta pedagogiikasta. Olisin erittäin kiitollinen, jos mahdollisimman moni jaksaisi vastata kyselyyn. Vastaaminen vie aikaa noin 10-15 minuuttia.
Mikäli sinulla on kysyttävää kyselyyn liittyen, minut tavoittaa puhelinnumerosta 0503688465 ja sähköpostilla elluhanni@gmail.com.

Yst. Elina Hänninen

Hei vielä!
Vastausaika kyselyyn on kaksi viikkoa eli 6.11.-20.11.2019. Nyt vaan vastaamaan. Kiitos:)

T. Elina

Teemakohtainen pedagogiikka Touhula Saukonmäessä

- Kysely henkilökunnalle

Kyselyn tarkoituksena on selvittää Touhula Saukonmäen henkilökunnan näkemyksiä päiväkodin teemakohtaisesta pedagogiikan eli liikunnan näkyvyydestä päiväkodin arjessa. Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä kenenkään henkilöllisyys tule missään vaiheessa esiin. Vastauksia hyödynnetään ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössä. Opinnäytetyö pyrkii kartoittamaan keinoja, joilla saadaan esille Touhula päiväkotien teemat päiväkotien joka päiväisessä toiminnassa.

1. Koulutustaustasi

☐ Lähihoitaja (LaNu)

☐ Lastenohjaaja

☐ Sosionomi AMK

☐ Sosionomi YAMK

☐ Lastentarhanopettaja, kasvatustieteen kandidaatti

☐ Joku muu, mikä

2. Työkokemuksesi kasvatustehtävissä

☐ alle vuosi

☐ 1-3 vuotta

☐ 3-5 vuotta

☐ 5-10 vuotta

☐ yli 10 vuotta

Päiväkodin oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

3. Miten päiväkotinne teemakohtainen pedagogiikka näkyy oppimisympäristöjen suunnittelussa?
4. Mistä päiväkotinne teeman voi nähdä, kun astuu sisälle päiväkotiin?
5. Vaatiiko teemakohtaisen pedagogiikan toteuttaminen erityisjärjestelyjä?

☐ Kyllä
☐ Ei
☐ En osaa sanoa
6. Mikäli vastasit kyllä, kerro millaisia

Henkilökunnan pedagoginen osaaminen

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa kokonaisvaltaisuus. Tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista.

7. Vaatiiko teemakohtainen pedagogiikka henkilökunnalta erityisosaamista?

☐ Kyllä
☐ Ei
☐ En osaa sanoa
8. Jos vastasit kyllä, kerro millaista
9. Millaista asennetta mielestäsi teemakohtainen pedagogiikka edellyttää kasvattajilta?

4(5)

10. Teemakohtaisten toimintojen suunnittelu ja toteutus on minulle helppoa?

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐   Täysin samaa mieltä

11. Oletko tutustunut siihen, mitä uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan liikunnasta lapsen kehityksen kannalta?

☐ Kyllä

☐ Ei

12. Onko työpaikkanne kasvattajat perehdytetty päiväkotinne teemakohtaiseen pedagogiikkaan?

☐ Kyllä

☐ Ei

13. Jos vastasit kyllä, kerro miten

14. Jos vastasit ei, mitä kaipaisit lisää?

15. Mitä teemakohtainen pedagogiikka tarkoittaa käytännössä päiväkodissanne?

Teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelu ja toteuttaminen

16. Mitä teemakohtaisia toimintoja päiväkotiryhmässänne tehdään päivittäin?

17. Millaisissa tilanteissa/tapahtumissa/toiminnoissa teemakohtainen pedagogiikka tulee parhaiten esille?

18. Päiväkodissamme toteutuu Touhula päiväkotien asiakaslupaus; kaksi tuntia liikuntaa päivässä.

1   2   3   4   5

Täysin eri mieltä   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐   Täysin samaa mieltä

5(5)

19. Kuka/ketkä vastaavat päiväkotiryhmäsi teeman mukaisten toimintojen suunnittelusta?
20. Miten varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tukevat teemakohtaisen pedagogiikan suunnittelua ja toteuttamista?
21. Miten arvioitte päiväkotiryhmässänne teemakohtaisen pedagogiikan toteutumista?

Huoltajien ja lasten osallisuus sekä viestintä huoltajille

22. Miten huoltajille viestitään siitä, millaisia teeman mukaisia toimintoja on päivän aikana tehty? Millaisia viestintäkanavia on käytössä?
23. Lapset pääsevät osallistumaan teeman mukaisten toimintojen suunnitteluun ja arviointiin?
- 1   2   3   4   5
- Täysin eri mieltä   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐   Täysin samaa mieltä
24. Jos olit samaa mieltä, kerro millä tavalla
25. Huoltajat pääsevät osallistumaan teeman mukaisten toimintojen suunnitteluun ja arviointiin?
- 1   2   3   4   5
- Täysin eri mieltä   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐   Täysin samaa mieltä
26. Jos olit samaa mieltä, kerro millä tavoin.

KIITOS!